Informativno-političko glasilo

Bunjevačke Novine

www.bunjevci.net

Subotica, avgust 2017. - Godina XIII - Broj 146 - Cina: 50 dinara

ISSN 1451-2505

„Dužionica" održana u Somboru

Bunjevački Nacionalni Savet

Национални савет буњевачке националне мањине
Nacionalni savet bunjevačke nacionalne manjine
National Council of the Bunjevac Ethnic Minority

Slušajte radio emisije na bunjevačkom jeziku

„Bunjevačka rič"

Radio Novi Sad (100 MHz) petkom od 14,15 sati
Radio Subotica (104,4 MHz) nediljom od 9,30 sati

„Subotica na bunjevačkom"

Radio Subotica (104,4 MHz) subotom od 9,45 sati

Slušajte „Bunjevački radio"
www.boc.rs

Gledajte TV emisiju na bunjevačkom jeziku

„Spektar"

Radio televizija Vojvodine, drugi program, nediljom od 17,30 sati

Pratite nas na internetu

www.bunjevci.net

Bunjevački nacionalni praznici:

2. februar, *Dan Velikog prela*

23. februar, *Dan osnivanja prvog Nacionalnog savita*

15. avgust, *Dan Dužijance*

25. novembar, *Dan Velike narodne skupštine Srba, Bunjevaca i ostali Slovena*

PODVIKUJE BUNJEVAČKA VILA

PODVIKUJE BUNJEVAČKA VILA
IZ OBLAKA RAŠIRILA KRILA,
OJ BUNJEVČE PROBUDI SE SADA
STAREŠINO SUBOTICE GRADA.

MENE MATI UČILA PIVATI
PIVAJ SINE DA BUNJEVCI ŽIVE,
NEK NAM ŽIVI NAŠA MILA BAČKA,
TAMBURICA, PISMA BUNJEVAČKA.

NE ZOVEMO SAMO BOGATAŠE
VEĆ I DRUGE STANOVNIKE NAŠE,
JA SAM SINAK SUBOTICE GRADA
NE DAM VIŠE DA MOJ NAROD STRADA.

BUNJEVAČKA SVEČANA PISMA

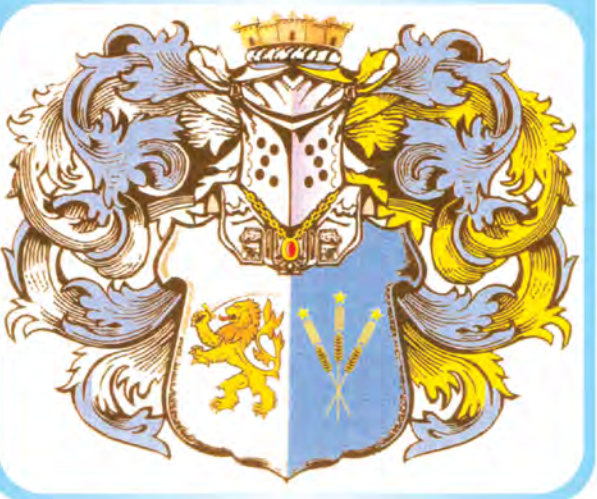

OSNIVANJE I FUNKCIONISANJE NIU „BUNJEVAČKOG INFORMATIVNOG CENTRA" POMOGLI

MINISTARSTVO KULTURE REPUBLIKE SRBIJE

POKRAJINSKI SEKRETARIJAT ZA INFORMACIJE AUTONOMNE POKRAJINE VOJVODINA

Informativno-političko glasilo
BN Bunjevačke Novine

Informativno-političko glasilo bunjevačke nacionalne manjine

Godina XIII Broj 146
Avgust 2017.
Cina 50 dinara
Izlazi prve nedilje u misecu

Izdavač:
NIU „BUNJEVAČKI INFORMATIVNI CENTAR" - Subotica

Osnivač izdavača:
NACIONALNI SAVET BUNJEVAČKE NACIONALNE MANJINE

Direktor NIU „BIC":
Mirko Bajić

v.d. glavnog i odgovornog urednika „Bunjevački novina":
Nikola Stantić

Redakcija:
Nikola Stantić
Ksenija Stojičić (gradska hronika)
Tamara Babić (kultura)
Ružica Parčetić (Sombor)
Siniša Tikvicki (on-line izdanje)
Boris Bajić (sekretar Redakcije)

Stalni saradnici:
Ana Vojnić Kortmiš, Tihomir Kujundžić Matković, Milan Stepanović, Zvonko Stantić, Eva Kovač Pečkai

Tehnički urednik:
Nikola Stantić

Fotografija:
Nikola Stantić

Naslovna strana:
Dužionica u Somboru

Adresa:
Trg cara Jovana Nenada 15/2,
24000 Subotica
Telefon/fax: 024 523-505
e-mail: bic@bunjevci.net

Štampa:
Rotografika Subotica

Tiraž:
1.000

Dizajn:
Studio Trid Beograd

Distribucija:
„Press international" - Novi Sad,
„Centrosinergija" d.o.o. Novi Beograd

List je upisan u Registar javnih glasila Agencije za privredne registre Republike Srbije pod registarskim brojem: NV000430
COBISS SR-ID 133482759

CIP - Katalogizacija u publikaciji Biblioteka Matice srpske, Novi Sad
659.3(=862)

Rič urednika

Poštivana čeljadi,

Nije uvik bilo lako, pa ni lipo, isticat se bunjevačkim poriklom. Pisali smo već često o mukama Bunjevaca, koje su bile prožete nepriznavanjom, podsmivanjom..., nećemo sad o tom. Naprotiv, sad pišemo drugačije, jel je ovi dana bilo zaista lipo osićat se Bunjevcom.

Kako i ne bi kad je sa govornice Skupštine Subotice stigla informacija da će najvridnija priznanja koja ova varoš dodiljiva, priznanja Počasni građanin i Pro Urbe, ponet upravo Bunjevci. Ponosni smo na dobitnike priznanja, Andriju Peić Tukuljca i Ivana Šarčevića, al i srićni da se u varoši, za koju su Bunjevci davali sve najvridnije što su imali, naša zajednica konačno počima većma vidit.

A to što se vidimo, zaslužni smo malo i mi sami. U toku su manifestacije iz okvira proslave ovogodišnje Dužijance, a sve je bliži 15. avgust kad će bit svečano obilužen nacionalni praznik „Dan Dužijance". Defile učesnika, od Bunjevačke matice do Gradske kuće biće još jedna prilika da se jasno pokažemo prid našim sugrađanima. Proslavljena je Dužijanca u mistima di ima Bunjevaca, Somboru, Čonoplji, Lemešu, proslavljena je, sigurni smo u to, u svakoj bunjevačkoj kući. Kraj teškog posla, kaki je i onaj koji donosi ranu za cilu godinu, i triba proslavit.

Ono što, također raduje jesu, čini se, i bolji odnosi u našoj zajednici. Ustanove i društva lipo sarađivaju, pa i u organizaciji Dužijance, a razumivanje i međusobno uvažavanje na relaciji Nacionalni savit bunjevačke nacionalne manjine – Bunjevačka matica je velik korak naprid.

Strana 4

Strana 6

Strana 10-15

Strana 18-19

Strana 19

Strana 24-25

Sadržaj

4
Proslavili bunjevačku zajednicu
5
Za bolji položaj manjina
6
Zajedno za iste ciljove
7
Suživot pritočen u film
10-15
Obilužavanje Dužijance: Subotica, Sombor, Čonoplja, Lemeš
17
Strpljenje ključ uspiha
18
Godina jubileja
18-19
Ljutovčani proslavili Svetu Anu
19
Nastavljena tradicija okupljanja
24-25
Prvi bunjevački plemići

Ako i vi želite da vam poštaš svakog prvog u misecu donese „Bunjevačke novine" pritplatite se na nji.
Godišnja pritplata je 600 dinara (sa ptt troškovima).
Platit možete na naš tekući račun: 200-2642360101825-19 (Poštanska štedionica)
sa naznakom za pritplatu.
Godišnja pritplata za inostranstvo je 20 evra.
Posli uplate nazovite nas kako bi upisali vašu kućnu adresu: 024 523-505

PRIZNANJA POČASNI GRAĐANIN I PRO URBE BIĆE U RUKAMA DVOJICE BUNJEVACA, ANDRIJE PEIĆ TUKULJCA I IVANA ŠARČEVIĆA

Proslavili bunjevačku zajednicu

Na desetoj sidnici Skupštine Grada Subotice, početkom jula, kako je to već i red, donete su odluke o dodiljivanju počasni priznanja istaknutim pojedincima – Počasni građanin i Pro urbe. Ove godine, u bunjevačkoj zajednici itekako mogu bit ponosni, jel se med dobitnicima ovi izuzetno značajni priznanja, koja će bit uručena prilikom proslave Dana Grada Subotice, nalaze upravo i Bunjevci.

Mirko Bajić, Suzana Kujundžić Ostojić, Andrija Peić Tukuljac, Ivan Šarčević i Veljko Vojnić

Naime, jednoglasno je odlučeno da zvanje Počasni građanin Subotice ponese diplomirani inženjer agronomije **dr Andrija Peić Tukuljac.** Zvanje se dodiljiva za istaknuto i trajno životno dilo kojim se doprinosi podizanju ugleda Gradu Subotici u zemlji i inostranstvu. Priznanje Pro urbe, ovog puta, pripalo je slikaru **Ivanu Šarčeviću**, a zaslužili su ga i **Čaba Paško** i **Lajoš Vekonj**.

Dobitnici priznanja, dr Andrija Peić Tukuljac i Ivan Šarčević, su ovim značajnim povodom bili u positi Nacionalnom savitu bunjevačke nacionalne manjine, di su ji dočekali pridsidnica NSBNM **dr Suzana Kujundžić Ostojić** i pridsidnik Izvršnog odbora NSBNM **Mirko Bajić**. Prijemu u sidištu Savita je prisustvovo i pridsidnik Bunjevačke matice **Veljko Vojnić**.

Dr Andrija Peić Tukuljac je u svom radnom viku ostvario zapažene rezultate ko direktor i stručnjak u brojnim velikim preduzećima. Svojim društvenim radom i angažovanjom ko Subotičanin, dao je ogroman doprinos razvoju multikulturalnosti, jačanju međusobnog povirenja, poštivanja i uvažavanja različitosti u nacionalno mišovitoj sridini. Za svoj rad dr Peić je dobio brojne plakete, priznanja i diplome, a o ovom izuzetnom priznanju divani:

– Braćo i sestre, ja vam se najdublje zafaljivam što ste me počastvovali i što sam dobio ovo značajno priznanje Grada Subotice. Duboko sam uviren da je ovo još jedna ozbiljna pobida Bunjevaca, bunjevačkog korpusa, institucija Bunjevaca i bunjevački rukovodilaca u institucijama. Mislim da je ovo dokaz da je bunjevački korpus dobio kvalifikovane, radne, sposobne ljude, entuzijaste koji od dana do dana ostvarivaju sve veće i veće rezultate. Ovo je po meni jedan od najveći rezultata koji je bunjevački korpus ostvario zafaljujuć prija svega rukovodstvu. Moram priznat, Mirko Bajić je bio taj koji je došo kod mene i kazo da je spreman da me pridloži za počasnog građanina. Odgovorio sam mu da, ako u bunjevačkom korpusu nema bolji i ako misle da ja možem proć, ja ponudu prihvatam. Prihvatio sam i na naše zadovoljstvo, a posebno na zadovoljstvo Bunjevaca – istako je dr Peić Tukuljac, te se još jedared zafalio pridsidnici i pridsidniku IO NSBNM, a naravno i svima kojima koji su ovaj pridlog podržali.

Dobitnik priznanja Počasni građanin za 2017. godinu je po nacionalnom opridiljenju Bunjevac, baš ko i Ivan Šarčević, istaknuti slikar, dobitnik priznanja Pro urbe. Šarčević se nakon odlaska u penziju, potpuno posvetio slikarstvu i već 25 godina stvara slike sa temama i motivima sridine u kojoj se rodio i di živi. Dosad je imo šest samostalni i veliki broj kolektivni izložbi u zemlji i inostranstvu. On se u prostorijama NSBNM takođe zafalio svima koji su ga za priznanje Pro urbe pridložili i podržali:

– Brez lažne skromnosti, izuzetno smo počastvovani da smo u velikoj varoši kaka je Subotica iz bunjevačkog korpusa izabrani nas dvojica, i fala svima na ovom odabiru. Prija svega moram zafalit mojim pridlagačima, a to su moja Mesna zajednica „Centar III", Bunjevačka matica, Bunjevački kulturni centar Subotica, likovnjaci na čelu sa Miletom Tasićom, kome se zafaljivam na divno napisanom likovnom osvrtu, fala mojim penzionerima MUP-a. Za kraj možem kazat da smo ponosni na to da smo ušli u jedan fundus, istorijat varoši, i da će naša čukunučad digod pročitat da su postojali Ivan Šarčević i Andrija Peić Tukuljac – dodo je Šarčević na kraju.

Pridsidnica NSBNM dr Suzana Kujundžić Ostojić je dobitnicima priznanja čestitala, posli čega je istakla da je ponosna što su dobitnici upravo iz redova Bunjevaca:

– Imam veliko zadovoljstvo što vas možem pozdravit u Bunjevačkom nacionalnom savitu. Svesni smo tog da u jednoj bližoj istoriji, od niki 70-80 godina, nikad nije svanio taki dan da u ovoj našoj varoši, našoj Subotici imamo dobitnika tako važni zvanja ko što su Počasni građanin i Pro urbe, i da su obadvojica Bunjevci. Ko pridsidnica NSBNM možem samo kazat da sam ponosna na vas dvojicu. Dr Peić Tukuljac je zimus i dobio priznanje od Nacionalnog savita bunjevačke nacionalne manjine i otaleg smo i krenili da ga pridložimo i samoj varoši, i to samo pokaziva koliko smo onda, kad smo dodilili to priznanje, bili zdravo objektivni i da je to pripoznala cila varoš. Ivana Šarčevića po slikama i fenomenalnom daru, kojeg mu je Bog dao, po kom ga stvarno znaju svi u varoši, a i šire – istakla je dr Kujundžić Ostojić, te je svima u ime cile zajednice još jedared čestitala.

Priznanja se lauretima dodiljuju 1. septembra, na svečanoj sidnici povodom Dana Grada Subotice.

K. S.

ODRŽAN SASTANAK MINISTRA DRŽAVNE UPRAVE I LOKALNE SAMOUPRAVE BRANKA RUŽIĆA SA PRIDSTAVNICIMA NACIONALNI SAVITA NACIONALNI MANJINA

Za bolji položaj manjina

Ministar državne uprave i lokalne samouprave **Branko Ružić** održao je utorak, 25. jula, u Palati Srbija, sastanak sa pridstavnicima nacionalni savita nacionalni manjina sa ciljom da se resornom ministru pridstavi rad nacionalni savita i najznačajniji izazovi s kojima se oni susriću u svojem delovanju.

Nakon pozdravni uvodni riči učesnicima skupa, ministar Ružić je podsitio da je Ministarstvo državne uprave i lokalne samouprave (MDULS) radilo na jednom od, možda, najznačajniji dokumenata u oblasti zaštite prava nacionalni manjina – Akcionom planu za ostvarivanje prava pripadnika nacionalni manjina, čije je donošenje pridviđeno u procesu pristupanja Republike Srbije Evropskoj uniji u okviru prigovaračkog Poglavlja 23.

– Kako sam upoznat, osim predstavnika državnih organa, organizacija civilnog društva i predstavnika međunarodnih organizacija, značajan doprinos u kreiranju ovog dokumenta dali ste upravo vi, odnosno predstavnici nacionalnih saveta kojima rukovodite – reko je ministar i dodo da od pridstavnika nacionalni savita očekiva da i u narednim fazama, ko i dosad, učestvuju u sprovođenju aktivnosti, izradi i kontroli izvištaja i na taj način doprinesu unapriđenju položaja njevi zajednica.

Ministar je istako da su nacionalni saviti učestvovali u izradi Nacrta zakona o izminama i dopunama Zakona o zaštiti prava i sloboda nacionalni manjina, ko i da aktivno učestvuju u radu na izminama i dopunama Zakona o nacionalnim savitima nacionalni manjina. On je dodo da je rič o zajedničkom zadatku, jel MDULS želi da ovi propisi budu doneti u participativnom i inkluzivnom procesu, ko i da u stalnom dijalogu do rišenja o pojedinim pitanjima, doñu zajednički.

– Važna tema koja je u poslednje dve godine pokrenuta „sa mrtve tačke" je i budžetski fond za nacionalne manjine. Na sednici Saveta za nacionalne manjine koja je održana 23. maja 2017. godine jednoglasno je usvojen Predlog programa za dodelu sredstava iz Budžetskog fonda za nacionalne manjine, kojim je predviđeno da je informisanje na jezicima nacionalnih manjina prioritetna oblast u kojoj se programi i projekti finansiraju iz Budžetskog fonda za nacionalne manjine u 2017. godini – podvuko je ministar Ružić i dodo da je MDULS u finalnoj fazi postupka pripreme Uputstva kojim se bliže određiva način utvrđivanja sastava i broj članova konkursne komisije, koja će u skladu sa Uredbom i zakonom, sprovoditi konkurs.

Ministar Ružić je istako da je, iako je u prithodnom periodu učinjen veliki napridak, svestan da i dalje postoji prostor za unapriđenje zakonodavnog okvira i implementaciju propisa, da bi se pojedini problemi mogli rišavat u kraćem roku, ko i da postoje otvorena pitanja koja zahtivaju posvećenost i međusobno razumivanje i povirenje. On je zaključio da je, iz tog razloga, važno da u ovom procesu Vlada Republike Srbije i pridstavnici nacionalni savita nacionalni manjina budu partneri. *(info: www.mduls.gov.rs)*

Suzana Kujundžić Ostojić i Branko Ružić

Bunjevačku zajednicu pridstavljala je **dr Suzana Kujundžić Ostojić**, pridsidnica NSBNM koja ističe da je sastanak bio izuzetno koristan, te da se na ovom polju mora i dalje naporno radit.

– Sve pofale za novog ministra koji je tek stigo na ovo misto, rukovodi sa sedam resora, a sama činjenica da je pozvo sve pridstavnike nacionalni savita pokaziva jasan stav da bi nacionalne manjine, bar u ovom ministarstvu, tribale bit vidljivije. Sastanak je proteko u izuzetno dobroj atmosferi, sa dobro iznešenim stavovima i idejama. Bilo je, naravno, i različiti viđenja niki stvari, al sa željom da se one riše. Konstatovano je da Akcioni plan donosi tušta boljitka, mnogi problemi su se počeli rišavat, al to ne znači da više ne triba pazit i dalje vodit računa.

Jedno od najvažniji pitanja ticalo se svakako donošenja novog zakona koji će regulisat prava nacionalni manjina i nacionalni savita u Srbiji.

– Ko član Radne grupe koja se bavi ovim zakonom možem kazat da radimo vrlo studiozno i dugo. Rič je o „teškom" zakonu, mi ga tumačimo ko krovnim za nas nacionalne manjine. Mora bit usaglašen sa drugim zakonima, to se prija pokazalo ko problem u praksi, i nadamo se da ćemo sve probleme privazić. Ostaje famozno pitanje „Šta su nacionalni saviti u Srbiji". Zasad nisu državni organi, neg su organi na koje je država prinela određena ovlašćenja. To lipo zvuči, al u praksi donosi probleme. Nadamo se da ćemo nakon donošenja odgovarajući zakona znat čiji smo – dodaje dr Kujundžić Ostojić na kraju.

B. N.

U NSBNM ODRŽAN SASTANAK PRIDSTAVNIKA SAVITA I BUNJEVAČKE MATICE

Zajedno za iste ciljove

U proteklom periodu, kako se to moglo pročitat i u „Bunjevačkim novinama", bilo je dosta otvoreni pitanja izmed Nacionalnog savita bunjevačke nacionalne manjine i Bunjevačke matice, a taj, mora se priznat poljuljan odnos, bio je redovna tema i na sidnicama NSBNM. Da su u međuvrimenu načinjeni veliki koraci u smeru bolji odnosi potvrđiva i sastanak održan 5. jula.

Naime, u prvoj protokolarnoj positi NSBNM bio je **Veljko Vojnić**, od nedavno novi pridsidnik Bunjevačke matice, a u divanu sa **dr Suzanom Kujunžić Ostojić**, pridsidnicom NSBNM, i **Mirkom Bajićom**, pridsidnikom Izvršnog odbora NSBNM, napravljeni su osnovi za dalji rad.

– Veliko mi je zadovoljstvo i čast što možem divanit sa nekim ko vodi jednu od naši najvažniji i najstariji bunjevački udruženja. U ranijem periodu bilo je različiti pogleda na funkcionisanja, al ja virujem da smo se dogovorili oko novi pravaca saradnje koji triba da doprinesu, prija svega boljitku naše bunjevačke nacionalne zajednice, njezinom napridovanju i daleko boljoj saradnji radi postizanja budući ciljova. Radujem se jednom novom početku, dobroj saradnji i uspihu u daljem radu – istakla je pridsidnica NSBNM.

Da su i sa strane Bunjevačke matice spremni na saradnju i zajednički rad potvrdio je Veljko Vojnić, pridsidnik ovog značajnog bunjevačkog udruženja, te je istako značaj sastanka.

– Bunjevačkoj matici i meni, ko novom pridsidniku, važno je da smo se našli na ovom sastanku i da smo se dogovorili oko pravaca saradnje koja mora bit na dobrobit bunjevačke nacionalne zajednice, Nacionalnog savita bunjevačke nacionalne manjine i njegove uloge u zajednici, al i potvrđivanje uloge i daljeg napridovanja u radu Bunjevačke matice. Već smo načeli i nikoliko tema što se saradnje tiče, u okviru rada sa mladima, rada na obrazovanju... Analizirali smo stanje u našoj zajednici i jasno je da triba radit tušta više neg dosad i baš je zbog tog važna ova saradnja – kazo je Vojnić i naglasio:

Suzana Kujundžić Ostojić, Veljko Vojnić i Mirko Bajić

– Nije prirodno da se Nacionalni savit ne razumi sa Maticom, a nije moguća ni situacija da Matica ne razumi sve napore koje Savit čini na očuvanju naše bunjevačke zajednice.

Zadovoljstvo boljom saradnjom i razumivanjom na relaciji izmed NSBNM i Bunjevačke matice nije krio ni Mirko Bajić, pridsidnik IO Savita.

– Nije tajna da odnosi izmed Nacionalnog savita bunjevačke nacionalne manjine i Bunjevačke matice nisu bili sjajni u proteklom periodu. To se oslikavalo kroz nerazumivanje uloga, sa jedne strane Nacionalnog savita, a sa druge Bunjevačke matice ko jedne od organizacija koje se bave važnim pitanjima za našu zajednicu. Matica se ne bavi samo kulturom, ima daleko širi okvir programskog delovanja i od izuzetnog je značaja za razvoj bunjevačke nacionalne zajednice, a tu se podrazumiva rad na naučno-istraživačkom razvoju, na književnosti... Veoma se radujem što smo ušli u jedan drugi proces, a to je proces razvoja i međusobne saradnje i ostvarivanja oni ciljova i uloga koje imaju i Nacionalni savit i Bunjevačka matica. Naravno, razumivajuć da će Bunjevačka matica bit saglasna i u duhu Strategije Savita, a Savit će u svakom slučaju pomagat i bit oslonac u onom što Matica radi na polju realizacije zajednički ciljova – zaključio je Bajić.

T. B.

U BUNJEVAČKOM MEDIA CENTRU OBILUŽILI VRIDAN JUBILEJ

Emitovali 200 emisija

Prija gotovo četri godine na polju informisanja na bunjevačkom jeziku pojavila se nova emisija – „Subotica na bunjevačkom". U kreiranju emisije, prvo u produkciji Novinsko-izdavačke ustanove „Bunjevački informativni centar", a potom Bunjevačkog media centra, dominirala je jasna ideja – da Bunjevci mogu čut aktuelne visti na svom maternjem jeziku. Da je taka ideja bila dobra potvrđiva i činjenica da je 1. jula emitovana 200. emisija, a bila je to prilika da se u Bunjevačkom media centru i okupe, proslave jubilej, al i da nastave sa radom na novim emisijama i projektima.

– Rič je o emisiji informativnog tipa koja sadrži, u stvari, hroniku grada, šta se dešavalo, šta se dešava, odnosno, šta će se desit. Sve te informacije plasiramo na bunjevačkom jeziku, na talasima Radio Subotice na 104,4 MHz, subotom, od 9,45, al i na našoj veb stranici www.bunjevci.net, odnosno na našem, bunjevačkom radiju. Trudimo se da budemo svudak, da donesemo aktuelne informacije, te da imamo širok krug slušalaca. Povratne informacije divane da je broj slušalaca sve veći, a to je ujedno i potvrda da radimo kako triba. Drugačije ne bi ni dočekali ovaki, ipak ne mali jubilej – divani **Ksenija Stojičić**, urednik emisije „Subotica na bunjevačkom", čiji je tehnički realizator **Siniša Tikvicki**.

Emisija, koja je nastala u okviru NIU „BIC", morala se transformisat zbog novog Zakona o jav-

PROMOVISAN DOKUMENTARNI FILM „OD ALTERNATIVE DO SLOBODNOG KRALJEVSKOG GRADA”

Suživot pritočen u film

Miroslav Stojisavljević

Nakon prikazivanja u Somboru, i u Subotici je, u Art bioskopu Lifka, 4. juna premijerno prikazan dokumentarno-igrani film „Od Alternative do slobodnog kraljevskog grada” autora **Miroslava Stojisavljevića**, nuz pomoć UK „Centar za kulturu Bunjevaca” Subotica. Tema filma je vezana za istorijsko dešavanje u Somboru u drugoj polovini 18. vika, diplomatiju i čuveni dokument „Alternativu” brez koje, kako pojedini istoričari tvrde, ne bi ni došlo do ostvarivanja statusa slobodnog kraljevskog grada Sombora. Dokumentarni film snimljen je u Somboru, a scenario je napisan na osnovu knjige „Alternativa, Povelja, Statut: normativni okvir somborske lokalne samouprave u periodu 1749 - 1918”, koju su načinili **dr Miloš Petrović** i **Vladimir Jerković**, ujedno i scenarista ovog filma.

Miroslav Stojisavljević, autor igranog filma kaže da je u cilom projektu učestvovalo tušta volontera:

– Alternativa je dokument koji je prethodio dobijanju povelje slobodnog kraljevskog grada u Somboru, tačnije jednu godinu pre 1749. godine kada smo dobili povelju. Došli smo na ideju da po tekstu Miloša Petrovića i Vladimira Jerkovića, koji je ujedno i direktor Gradske biblioteke u Somboru, napravimo jedan dokumentarni film koji će ispričati priču o tom događaju. Ono što je veoma važno nepomenuti je da u filmu učestvuje veliki broj volontera, građana Sombora, koji su zaista odradili jedan izvanredan deo, pošto je to bio jedan hladan februarski kada smo snimali i u Gradskom muzeju, a naročito na ulici. Imali smo zaista izuzetnu energiju kao tim radeći ovaj film. „Romos produkcija”, koju inače vodim, je radila u prethodne tri godine seriju od 15 epizoda u čudesnom somborskom vencu. Uradili smo i pet priča o zaboravljenim Somborcima, kao i film o Vuku Karadžiću i Somborcima, a zatim sledi i ovaj film o Alternativi. Za ovaj film smo odlučili da imamo dve paralelne premijere, jednu u Somboru, drugu u Subotici. Nije zaista potrebno objašnjavati zašto. Suživot Srba i Bunjevaca, o čemu govori ovaj film, je jednako uspešan i učinkovit i u Subotici i u Somboru, na severu Bačke kako ona naša stara pesma kaže – kaže režiser Milisavljević i dodaje:

– Hteo sam jednostavno da prikažem i da podržim ideju suživota, ideju srećnog života naših ljudi ovde u Vojvodini, u našem kraju, i da time potpomognem sve naredne inicijative da se taj suživot podrži, opstane i unapredi.

Publika je imala priliku da se podsiti brojni podataka, virovatno i kake nove da sazna. Značaj realizacije ovakog projekta je velik, jel će i buduće generacije, koje danas ponovo imaje priliku da u škuli uče bunjevački, baš na tim časovima moć naučit i tušta tog vezanog za istoriju sopstvenog naroda. I **dr Suzana Kujundžić Ostojić**, u ovom slučaju ko pridsidnica Ustanove kulture „Centar za kulturu Bunjevaca”, ističe da je realizacija ovaki projekata od izuzetnog značaja:

– Cilj „Centra za kulturu Bunjevaca” je promocija svega vezanog za kulturu Bunjevaca, a mi ćemo nastavit ovakim kulturnim projektima pružat podršku – divani dr Kujundžić Ostojić, pa dodaje:

– Ovaj je dokumentarni film o zaoštavštini Bunjevaca u Somboru, o velikim dilima, ne baš tako davno, prija dva-tri vika, na osnovu čega je napravljen cio temelj za jedan velik i ozbiljan vojvođanski grad. Utisci o filmu su zdravo lipi, da nisu, naravno da promociju ne bi radili. Ovaj film je i edukativnog karaktera, dobro je što divani o istoriji, i potrudićemo se da uzmemo snimak i prikažemo ga dici koja uče bunjevački jezik sa elementima nacionalne kulture od jeseni, da to sve pogledaju i budu ponosni na svoju istoriju.

U muzičkom dilu programa nastupila je vokalna solistkinja **Tamara Babić**, nuz klavirsku pratnju **Gordana Papića**, da bi se druženje sa gostima iz Sombora nastavilo u Bunjevačkom kulturnom centru „Tavankut”.

K. S.

nom informisanju i medijima.

– Postojala je potriba da proširimo informisanje na bunjevačkom, u okviru ostvarivanja prava i interesa naše manjine, a to je započeto u produkciji NIU „BIC”. Donošenjom Zakona o javnom informisanju i medijima prominile su se okolnosti, a stvorili problemi u oblasti finansiranja koje nije zakonski rišeno. Novi Zakon je dono i nov sistem u funkcionisanju, kroz pluralizam i medije čiji su osnivači privatni i nevladin sektor. Mi smo to pripoznali, naše aktivnosti smo usaglasili sa zakonom, tako da danas imamo dobar sistem. Naravno, još čekamo da se usklade do kraja zakoni, jel privatni i nevladin sektor ne mogu nosit obavezu informisanja na jezicima nacionalni manjina, ono nije profitabilno, pogotovo kad su u pitanju brojčano male nacionalne zajednice – divani **Mirko Bajić**, direktor NIU „Bunjevački informativni centar” i podvlači:

– Važno je da mi sami proizvodimo emisiju „Subotica na bunjevačkom”, ko i ostali sadržaj, što je i naš interes, a ne da to kogod drugi radi u naše ime – navodi Bajić.

Kroz nevladin sektor i „Bunjevački omladinski centar” pokrenut je nedavno „Bunjevački radio”, zasad priko interneta.

– Nismo ni u jednoj sferi osakatili okvir informisanja, ni kvalitativno ni kvantitativno, i samo smo napridovali. Emisije se slušaju, još nije uhodano slušanje priko interneta, al je to perspektiva koju otvaramo. Mladi pridnjače u ovom dilu, dok su stariji još uvik naviknuti da naše emisije slušaju priko Radio Subotice. Nadam se da ćemo, kad bude izvršena i digitalizacija radio prostora, dobit i sopstvenu frekvenciju za radio u bunjevačkoj produkciji – dodaje Bajić.

Emisija se realizuje nuz finansijsku pomoć Grada Subotice, Pokrajine Vojvodine, te Repulike Srbije.

B. N.

SUBOTICA NA BUNJEVAČKOM – HRONIKA ZA JUL

Burna rasprava na 10. sidnici Skupštine Grada

Očekivana rasprava povela se na samom početku 10. sidnice Skupštine Grada održane u četvrtak, 6. jula. Naime, polemika se povela oko dnevnog reda na kom su se našle i tačke 16 i 29 vezane za protivljenje realizacije projekta izgradnje objekata za smještaj migrantski porodica, koje su pridložile odborničke grupe Saveza vojvođanskih Mađara i Pokret za građansku Suboticu.

Na pridlog odbornika Srpske napredne stranke, i nuz podršku većine odbornika, ove dvi tačke su skinute sa dnevnog reda. U raspravu oko tačaka koje su se skinile sa dnevnog reda uključio se i gradonačelnik **Bogdan Laban**:

– Treba svojim primerom da pokažemo da smo deo Evrope, jer dobro znamo šta su izbegličke kolone i zato se saosećamo sa svim nevoljnicima koji na tom putu prolaze i kroz našu zemlju. Uz to, međunarodna zajednica je dala veliki podršku Vladi Srbije u rešavanju pitanja migracionih tokova – poručio je gradonačelnik Laban.

Nenad Ivanišević, zaminik pridsidnika Radne grupe Vlade Srbije za rišavanje mišoviti migracioni tokova, kazo je da je aktuelna tema u stvari tema međudržavnog sporazuma Vlade Srbije i Kraljevine Norveške, koji je sklopljen nuz saglasnost Kancelarije za saradnju sa Evropskom unijom i dodo:

– Radi se o mogućnosti da se šest lica, uglavnom majki sa decom, koje se pojave kao eventualni tražioci azila, a kojih je danas veoma malo jer ne žele da ostanu na teritoriji Srbije, tokom projekta koji traje 18 meseci smeste dok se ne završi azilna procedura. I kada bi se pojavili, a nema ih, po završetku procedure bili bi smešteni u jedan od pet centara za azil, ne bi živeli ovde. Posle završetka projekta objekti će biti dati na upravljanje Gerontološkom centru. Trenutno u Prihvatnom centru u Subotici ima 98 migranata, nekada ih je bilo više od šest stotina, po parkovima.

Opozicija na čelu sa **Jeneom Maglaijom** smatra da se skidanjom pomenuti tačaka sa dnevnog reda nije ispoštovala volja građana:

– Ako i jedan čovek ima nešto protiv neke odluke treba da ga saslušamo, a ne da se problemi guraju pod tepih. Mi smo još u martu podneli predlog za sazivanje vanredne sednice zbog ove teme. Mi nismo protiv zatvaranja Prihvatnog centra, mislimo da ima dovoljno kapaciteta za smeštaj migranata i da ne treba da se grade novi smeštajni objekti. S obzirom na visinu investicije i broj stanova, moramo da izrazimo sumnju da se radi o koruptivnom poslu, a SVM je slab da to spreči – kazo je Maglai.

Na 10. sidnici Skupštine jednoglasno je odlučeno i da zvanje Počasni građanin Subotice ponese ugledni agronom **dr Andrija Peić Tukuljac**. Priznanje Pro Urbe pripalo je **Čabi Pašku, Ivanu Šarčeviću** i **Lajošu Vekonju**.

Obilužen Dan borca

Polaganjom vinaca na Spomenik žrtvama fašizma, 4. jula, u našoj varoši obilužen je Dan borca. Vince su na spomenik položile delegacije Grada Subotice i Severnobačkog upravnog okruga koje su pridvodili gradonačelnik Subotice **Bogdan Laban**, načelnik Severnobačkog upravnog okruga Dragi Vučković, ko i delegacije Jevrejske opštine, Komunista Subotice i Centra Tito. Obilužavanje Dana borca organizovala je Gradska organizacija SUBNOR-a Subotica.

Nakon komemorativne svečanosti na Trgu žrtava fašizma, vinci i cviće položeni su i na Spomenik njihovoj vernosti, u Parku Ferenca Rajhla.

Litnja pozornica i Termalni bazen na Paliću spremni za posite

Gradonačelnik Subotice **Bogdan Laban** obašo je rekonstruisanu Litnju pozornicu i Termalni bazen na Paliću. On je tom prilikom kazo da je u Palić uloženo mnogo i da je razvoj Palića i okoline jedan od prioriteta trenutne vlasti pored završetka „Y kraka" i Narodnog pozorišta:

– Veoma sam zadovoljan sam onim što smo videli i onim šta je urađeno u proteklih godinu dana, naročito što je bilo je mnogo primedbi od strane dela opozicije da se ništa nije radilo. Mi se možda nismo puno bavili marketingom i nismo puno pričali, a da posle krajnji rezultat bude nula. To u ovoj konstalaciji vlasti i ovom načinu rukovođenja gradom ne postoji. U proteklih godinu dana, a i u narednih nekoliko meseci u Palić će biti uloženo ukupno oko milion evra. Zahvaljujemo se republičkoj Vladi i doskorašnjem premijeru Aleksandru Vučiću, kao i Pokrajinskoj vladi, jer bez njihove pomoći ne bi mogli sve ovo da uradimo. Ovi prelepi objekti koristiće našoj Banji Palić, koja je uvrštena među pet turističkih destinacija u Srbiji i u budućnosti nas čeka još ulaganja. Mi smo na to ponosni, jer tako dovodimo nove turiste, nadam se i značajnije investitore koji će napraviti još hotelskog smeštaja, gde će biti i mali akvapark, otvoreni i zatvoreni bazeni. To smo obećali na početku mandata i to će biti i urađeno – kazo je gradonačelnik.

Novac za rekonstrukciju bazena i Litnje pozornice obezbiđen je po konkursu Ministarstva trgovine, turizma i telekomunikacija. Investicija na Termalnom bazenu iznosi oko 12 miliona dinara, dok je u rekonstrukciju Litnje pozornice uloženo 10 miliona dinara. Ministar trgovine, turizma i telekomunikacija **Rasim Ljajić**, u pratnji Nenada Ivanišević i direktora Park Palića **Nebojše Daraboša** obašao je takođe rekonstruisane objekte na Paliću i izrazio zadovoljstvo obavljenim radovima:

– Prvi projekat koji moramo realizovati će biti potpuni završetak Letnje pozornice, da do kraja realizujemo ono što je plan Grada Subotice i samog Palića. Nastavićemo i radove na rekonstrukciji Termalnog bazena, i to će takođe donositi prihode i Paliću i Gradu Subotici, prihode koji su neophodi za dalje finansiranje u turističku infrastrukturu. Ovde imamo oko 40 sportskih, muzičkih i kulturnih manifestacija na godišnjem nivou. Smatramo da bi to trebalo da se poveća na najmanje 60 manifestacija sa ovom turističkom infrastrukturom koju mislimo da stvorimo, kako bi imali turističku ponudu, koja će omogućiti da i Subotica i Palić budu celogodišnje destinacije – kazo je ministar Ljajić.

Unapređenje uslova življenja studenata

Pokrajinski sekretar za visoko obrazovanje i naučno-istraživačku delatnost **prof. dr Zoran Milošević** positio je našu varoš. Milošević je obašo sve visokoškulske institucije i razgovaro sa njevim pridstavnicima o upisu u škulsku 2017/2018. godinu, programu rada, a posita je završena u Studentskom domu „Bosa Milićević" u kojem će zafaljujuć finansijskoj podršci Pokrajine bit rekonstruisana kupatila na prvom spratu. Prošle godine, Pokrajina je opridilila dva miliona dinara za Studentski centar Subotica, kazo je Milošević.

– Želimo da unapredimo kvalitet, pošto se ovde radi o drugoj kategoriji stanovanja. Već sada, zahvaljujući aktivnostima koje sprovodi novi menadžment, mi ćemo na početku akademske godine prvi i drugi sprat urediti tako da budemo ponosni, da studiranje bude u skladu sa normalnim kvalitetom življenja tih ljudi. Dobre vesti su ne samo kada su u pitanju finansije, nego i da postoji posvećenost ljudi da rade u realizaciji ovog projekta. Vlada Republike Srbije je opredelila sredstva, a pored toga i Pokrajinska vlada i Studentski centar Subotica. Svi smo pomalo zabrinuti zbog određenih demografskih kretanja i konkurentnosti zemalja u regionu, jer neki studenti se opredeljuju da studiraju na nekim drugim adresama. Na Visokoj tehničkoj školi to je relativno dobro, kao i na Ekonomskom fakultetu i Građevinskom fakultetu. Visoka vaspitačka škola čini ogroman napor da izađe iz krize kako u finansijskom smislu, tako i u kadrovskoj konsolidaciji, ali rekao bih da su na dobrom putu – istako je prof. dr Milošević.

Studentski dom „Bosa Milićević" raspolaže kapacitetom od 720 mesta, od kojih je 16 naminjeno za smještaj studenata koji nisu na budžetu, a prema ričima **Ranka Čuljkovića**, direktora Studentskog centra, zafaljujuć opridiljenim sridstvima, uslovi u kojima studenti boravi biće podignuti na viši nivo.

Posita ambasadora Portugala

Na najvećem muzičkom takmičenju za dicu pod nazivom „Srbija u ritmu Evrope", održanom 25. juna u Somboru, učestvovale su i cure iz Subotice koje su se pridstavile sa modernim plesom i pismom države Portugal i osvojile drugo misto. Tim povodom pridstavnici Grada primili su u sridu, 5. jula, ambasadora Portugala u Srbiji, **Augusta Žoze Pestana Saraiva Peišota** i učesnice manifestacije „Srbija u ritmu Evrope".

– Portugal je zemlja, koja je po svojoj veličini slična Srbiji. Bilo u Lisabonu, koji je naša prestonica, bilo u Briselu, koji je prestonica Evropske unije, mi pružamo značajnu podršku Srbiji na putu ka Evropskoj Uniji – kazo je, izmed ostalog, ambasador.

Članica Gradskog veća zadužena za oblast kulture **Miroslava Babić** se zafalila ambasadoru na positi i organizatorima manifestacije „Srbija u ritmu Evrope" na, kako je navela, mogućnosti da se putom kulture otvore vrata buduće kulturne i privredne saradnje Grada Subotice i Portugala.

Stručnjaci o subotičkoj Sinagogi

Projekat „Nasleđe pod lupom" nasto je ko rezultat posite stručnjaka subotičkoj Sinagogi u okviru programa „Sedam najugroženijih" koji vode organizacija Evropa Nostra i Evropska investiciona banka, kako bi pomogle zaštitu izuzetni spomenika širom Evrope. U okviru projekta održano je niz edukativni aktivnosti naminjeni studentima i stručnjacima koji se bave Sinagogom, a povodom završnice projekta u Gradskom medija centru održana je i konferencija za novinare na kojoj su istaknuti najznačajniji segmenti projekta.

Višnja Kisić, generalna sekretarka Evropa Nostre Srbija, kaže da je niz edukativni programa bilo usmireno na jedan od najlipši objekata secesijske kulture:

– Pristup spomenicima kulture kod nas je takav da se najviše fokusiramo na procese restauracije i konzervacije. Međutim, kada dođe do tog procesa, ne postoji jasna ideja ko je upravljač ili vlasnik tog spomenika, ne razmišljamo o tome koja je njegova funkcija, najčešće se ni ne izdvajaju dugoročna sredstva za održavanje tih spomenika. Zbog toga smo za dvadesetak godina ponovo suočeni sa situacijom da nam taj spomenik predstavlja izazom i da opet moramo da uložimo značajna sredstva u njegovu obnovu – kazala je ona.

U programu je učestvovala i **Viktorija Aladžić,** arhitekta i docent na Građevinskom fakultetu u Subotici:

– Pomagala sam koliko sam mogla, a jedna od stvari je bila ta da, zajedno sa Višnjom, napravim nominaciju za program „Sedam najugroženijih", što je na sreću prošlo. Osim toga, organizovala sam i radionice za studente Građevinskog fakulteta, koji su istraživali pojedinačne segmente istorijata Sinagoge i obilazili je na terenu. Godinama se trudim da pomažem Subotici kada je u pitanju graditeljsko nasleđe i njen urbanistički razvoj jer smatram da ovaj grad ima neverovatan karakter i očuvan urbani identitet koji je u pojedinim segmentima narušen, ali u globalu on još uvek funkcioniše – kazala je Aladžić.

Konzervator savitnik u Odiljenju za istraživanja, zaštitu i dokumentaciju Republičkog zavoda za zaštitu spomenika kulture i član Nadzornog odbora projekta restauracije Sinagoge u Subotici **Vladimir Džamić** kazo je da je zadatak nadzora bio da rišava probleme uočene tokom obnove:

– Osnovni problem, koji smo primetili, jeste da sistem limenih elemenata za odvod vode sa kupole Sinagoge, nije dobar i da objekat prokišnjava. Ovaj problem rešavamo paralelno sa unutrašnjim i spoljašnjim radovima na objektu, i nadamo se da će biti rešen za nekoliko meseci.

Potpuna obnova i restauracija Sinagoge biće završena u roku, do kraja 2017. godine. Ono što međutim nakon tog slidi jeste određivanje ko će njom upravljat, i koju će ulogu ovaj objekat imat u životu Subotice.

Nik Vujičić prid punom Halom sportova

Najpoznatiji svitski motivacioni govornik **Nik Vujičić** gostovo je i u Subotici, a u sklopu posite njega je u Velikoj vićnici Gradske kuće dočeko gradonačelnik Subotice **Bogdan Laban** sa saradnicima, posli čega je prid punom Halom sportova govorio o svom životu i viri u sebe i Boga. Nastup čovika koji je rođen brez ruku i nogu u našem gradu je organizovalo deset jevanđeoski crkava iz Subotice i okoline i organizacija „Sat-trakt".

Prihod od prodati ulaznica naminjen je za pomoć Domu za dicu ometenu u razvoju „Kolevka" i Udruženju za pomoć osobama sa autizmom.

Nedilja Crvenog krsta

Crveni krst Srbije i Crveni krst Subotica već više od dvi decenije, povodom obilužavanja Nedilje Crvenog krsta, daruju paketima koji sadrže artikle neophodne za novorođenčad, bebe rođene u periodu od 8. do 15. maja. Ove godine u Nedilji Crvenog krsta, rođeno je 37 beba, med kojima su i tri para muško-ženski blizanaca. **Zoran Molnar** je u ime Crvenog krsta Subotica kazo da je poklon znak pažnje koji će sigurno dobro doć:

– Sve je ovo u sklopu Nedelje Crvenog krsta. Dan 8. maj, obeležava se na dan kada je, 1828. godine, rođen naš idejni tvorac i osnivač Anri Dinan. Pored raznih drugih aktivnosti, tu je i ova kojom dodeljujemo poklone bebama rođenim u našoj nedelji – kaao je Molnar.

Roditelji dice koji su došli po poklon pakete kažu da su bili oduševljeni pozivom na uručenje, jer kako ističu, svaki znak pažnje naročito u prvim danima dolaska na svit beba, znači tušta.

K. S.

BLIŽI SE DATUM PROSLAVE JEDNOG OD NACIONALNI PRAZNIKA BUNJEVACA – „DANA DUŽIJANCE”

Dostojanstvena proslava

Bogat program koji po običaju počima još u aprilu, posvećenjom žita na Svetog Marka, a koji slavi važan poso oko pripravljanja novog kruva, svoju svečanu završnicu imaće 15. avgusta, kad će bit i završna proslava ovogodišnje Dužijance, odnosno i centralna proslava „Dana Dužijance”.

BUNJEVCI SLAVE DUŽIJANCU

Dužijancu obilužavaje svi Bunjevci, a proslave su već održane u mistima di ima naše čeljadi.

– U Somboru je, u tradicionalnom lipom ambijentu, već proslavljena „Dužionica”, to je urađeno i u Lemešu, te u Čonoplji. U Čonoplji je, na primer, u početku bilo samo par familija, a ove godine se na proslavi okupilo nji 75-oro. To samo divani da naši zajednički napori donose napridak, samo se mora radit naporno i uporno – divani dr Kujundžić Ostojić.

Nije slučajno što su u bunjevačkoj zajednici izabrali baš ovaj datum ko jedan od četri nacionalna praznika, a u Nacionalnom savitu bunjevačke nacionalne manjine i Ustanovi kulture „Centar za kulturu Bunjevaca” se trude da obilužavanje nacionalnog praznika bude dostojanstveno.

– Program obilužavanja traje od aprila do avgusta, a do centralne proslave ima još nikoliko zanimljivi segmenata, poput „Izložbe tradicionalnog kruva – somuna”, „Izložbe slika u tehniki slame posvećene Dužijanci”, istorijske tribine „Obilužavanje 80 godina od smrti Ivana Petreša”, izložbe „Dužijanca”, a paralelno teku i pripreme za povorku u centru Subotice, Svečanu akademiju i „Bandašicino kolo”. Trudili smo se da sve bude na višem nivou, lipše i bogatije. Mora tako, jel je Dužijanca praznik novog žita, al i veselja. Sigurni smo na taj način da će bar bit kruva cile godine, što je još jedan dokaz da naša zajednica ostaje – divani **dr Suzana Kujundžić Ostojić**, pridsidnica NSBNM, te dodaje da su uloženi napori da se i nošnja ponovi, da se kupi ono što fali, da sve bude autentično, odnosno, perfektno, kako je to već i običaj kod bunjevačke nošnje.

Raduje što je u obilužavanje nacionalnog praznika uključen velik broj razni udruženja, a očekiva se i velik broj gostivi.

– Udruženja pomažu u organizaciji, mada moram konstatovat da je sve teže održat njev rad.

Kadgod je Pokrajina davala milion dinara za kulturu priko NSBNM, sad 250.000, a to triba razdilit na sve. Beskrajno je teško, Savit nema svoja sridstava, al pokušavamo da kakogod rad svi udruženja sačuvamo. Dolaze nam i gosti iz Tompe koji niguju bunjevačke običaje, zvaćemo i gradonačelnika, očekivam da dođu i drugi Bunjevci iz Mađarske, bićemo dobri domaćini njima, al i svima drugima koji dođu na Dužijancu.

Centralna proslava „Dana Dužijance” biće održana u utorak, 15. avgusta, doček zvanica i gostivi je od 17,30 sati, isprid Bunjevačke matice, otkaleg kreće defile učesnika do Gradske kuće, di će bit odigrano Veliko kolo, a posli polaganja vinaca na bistu Blaška Rajića u Velikoj vićnici biće održana i Svečana akademija. Program se potom nastavlja „Bandašicinim kolom” u restoranu „Spartak S”.

B. N.

U TOKU SU PRIPREME ZA TRADICIONALNI „FESTIVAL BUNJEVAČKOG NARODNOG STVARALAŠTVA”

Šesnajsto izdanje

U toku su pripreme za tradicionalni „Festival bunjevačkog narodnog stvaralaštva” koji će ove godine doživit svoje šesnajsto izdanje, a iza organizacije, ko i prijašnji godina, stoji Kulturno-umitničko društvo „Bunjevka”, nuz podršku Nacionalnog savita bunjevačke nacionalne manjine, Novinsko-izdavačke ustanove „Bunjevački informativni centar”, te nuz finansijsku podršku Republike Srbije, AP Vojvodine i Grada Subotice.

Program počima 23. avgusta pridfestivalskim danom u Novom Sadu, a potom, od 5. do 8. septembra u Subotici će bit održana tri festivalska dana.

– Počimamo u Novom Sadu, izložbom „Tradicija bački Bunjevaca”, u okviru programa „Dani bunjevačke kulture u Novom Sadu”, u organizaciji UG „BKC Novi Sad”. Prvi festivalski dan donosi verovatno i najzanimljiviji sadržaj, izložbu „Tradicija i običaj kićenja kod bački Bunjevaca”. Tu će gosti moć vidit tradicionalnu bunjevačku nošnju, al i obrađene teme svatova, dužijance, polivača, priskakanja vatre, kraljica. Pripravljamo zanimljivu postavku, jel će, nuz fotografije i eksponate izložba bit i živa – divani Kata Kuntić, pridsidnica KUD „Bunjevka”, pa nastavlja:

– U drugom danu smo spojili dvi tribine o našim bunjevačkim velikanima. Dr Suzana Kujundžić Ostojić će održat pridavanje na temu „270 godina od smrti Lovre Brčuljevića”, a Joso Poljaković na temu „170 godina od rođenja Kalora Milodanovića”. Za treći dan je rezervisana promocija foto-monografije „Zemlja naši pradidova”, te projekcija pridstave, a završni dan ostavljen je za obilužavanje 50 godina od smrti Pere Tumbasa Haje, nuz „Subotički tamburaški orkestar” i Tamaru Babić.

B. N.

UG „BUNJEVAČKO KOLO” BILO ORGANIZATOR „SOMBORSKE BUNJEVAČKE DUŽIONICE 2017.”

Kruv – izvor nade i pogled u bolje sutra

Udruženje građana „Bunjevačko kolo” iz Sombora, po 17. put od reosnivanja, pripravilo je proslavu završne žetelačke svečanosti, „Somborsku bunjevačku Dužionicu 2017”.

Manifestacija je započela tradicionalnim okupljanjom i kićenjom gostivi, a potom organizovanjom paradnog svečanog defilea učesnika i gostivi somborske „Dužionice”. Sa konjanicima na čelu svečanog defilea, varoškim vincima, učesnici su se uputili, s priko dvadest fijakera, sa risarima i mladima u svečanim bunjevačkim nošnjama koji su se zajedno s gostima, išli ka župnoj crkvi Prisvetog Trojstva.

Svetu misu – Zafalnicu na kojoj se blagosivljaje kruna od žita i kruv od novog brašna, pridvodio je beogradski nadbiskup **Stanislav Hočevar** sa somborskim svećenstvom. Bandašica i bandaš **Aleksandra Bajkin** i **Srđan Mijić** poneli su posvećen kruv do varoške Župnije, di je pridat pridsidniku Skupštine somborske varoši, **prim. dr Zoranu Parčetiću**. Zafaljujuć na kruvu, Parčetić je s poštovanjom istako velik trud, rad i brigu svakog paora koji s nadom i virom posije i nuz pogled u nebo i molitvu čeka radost žetve.

Kruv od novog žita u rukama pridsidnika Skupštine Sombora

– Ova manifestacija ima i svetovni i duhovni karakter, jel izražava pripadnost zajednici i zafalnost gradu u kojem se živi. Tako, žito nije samo kruv, kruh ili hleb, bez obzira kako ga zovemo, nije samo rana na astalu familije, već na prvom mistu postaje izvor nade, pogled u bolje sutra. Imamo prošlost i prošlost poštivajmo, živimo u sadašnjosti, al okrenuti budućnosti – istako je Parčetić.

Isprid Županije odigrano je „Bandašicino kolo”, a u varoškom hotelu pripravljena je užna i veselje.

U ime organizatora goste su pozdravili pridsidnik UG „Bunjevačko kolo” **Dejan Parčetić** i pridsidnik Organizacionog odbora „Dužionice”, **prim. dr Vlado Babić**, narodni poslanik.

U organizaciji programa 17. „Somborske bunjevačke Dužionice” učestvovalo je i Gradsko kulturno-umitničko društvo „Ravangrad”.

Dejan Parčetić je iskazo zafalnost svim članovima udruženja i

Zafalili se Bogu na novom žitu koje donosi ranu za cilu godinu

VAŽNI GOSTI NA „DUŽIONICI”

Svečanost somborske „Dužionice” uveličali su brojni gosti iz Republike i Pokrajine: Aleksandar Martinović, narodni poslanik i šef poslaničke grupe SNS, Milan Kovačević, zaminik pokrajinskog sekretara za obazovanje, upravu, propise i nacionalne manjine, Ljibuška Lakatoš, republička poslanica i članica Odbora za ljudska i manjinska prava i ravnopravnost polova. Svečanost je dolaskom uveličala pridsidnica NSBNM dr Suzana Kujundžić Ostojić, podpridsidnik NSBNM Nikola Babić, pridstavnici Bunjevačke matice, pridstavnici BKC Subotica, BKC „Lemeški Bunjevci”, familija Jozić iz Čonoplje, pridstavnici Bunjevaca iz Mađarske i KUD „Čiče” iz Republike Hrvatske.

saradnicima u ogranizaciji, a posebno vridnim slamarkama, fijakeristima i mladima koji su ponosno nosili bunjevačke nošnje i ruva. Potvrda dobre saradnje jeste i brojna posita Bunjevaca iz Mađarske i najavljeni zajednički projekti u oblasti kulture.

Tokom svečanosti goste su pismom i svirkom zabavili somborski tamburaši, a svečanost je završena narodnim veseljom u restoranu varoškog hotela.

„Somborska bunjevačka Dužionica 2017." je podržana od strane grada Sombora i Ministarstva kulture i informisanja.

R. P.

BANDAŠ I BANDAŠICA

Mladi par koji je na ovogodišnjoj „Dužionici" imo čast da ponese znamenja manifestacije – krunu, vinac i kruv, su Aleksandra Bajkin iz Novog Sada i Srđan Mijić iz Sombora. Obadvoje su uspišni studenti na Fakultetu tehnički nauka u Novom Sadu, i s radošću su privatili svečanu ulogu u proslavi završne žetelačke svečanosti.

– Nepuni godinu dana sam na folkloru. Za mene je to štogod novo, al sam folklor, nošnju i svu lipotu tradicije i običaja oma zavolila. Zdravo sam se obradovala pozivu i izboru za bandašicu u Somboru i raduje me uloga koju, zajedno sa mojim bandašom Srđanom, dilim – naglasila je Aleksandra.

Za Srđana koji je odrasto u salašima Gradina ovi običaji su dio ditinjstva, mladosti i porodičnog nasliđa.

– Učestvovo sam više puti u svečanosti bunjevačke „Dužionice" u Somboru. Moji roditelji su kadgod bili bandašica i bandaš, a moj brat Dejan je imo ovu svečanu ulogu prija tri godine. Eto, došo je red i na mene. Zaista je velika čast bit bandaš i učestvovat na ovakim svečanostima. Smatram da učešćom na „Dužionici", ne samo da čuvamo našu kulturu i tradiciju, neg dajemo i primer mladima koji dolaze, tako da je upravo na nama odgovornost za budućnost našeg nacionalnog identiteta.

ODRŽANA ZAVRŠNA ŽETVENA SVEČANOST U ČONOPLJI

U slavu i čast novom kruvu

U nedilju, 16. jula, čonopljanski Bunjevci svečano su proslavili završetak žetveni obaveza – „Čonopljansku Dužijancu 2017". Manifestaciju je inicirala i svečanost pripravila bunjevačka familija **Jozić** iz Čonoplje u saradnji sa Regionalnom kancelarijom NSBNM, BKC „Lemeški Bunjevci" i Bunjevačkim media centrom Sombor.

Svečanost „Čonopljanske Dužijance" započela je svetom misom zafalnicom koja je održana u crkvi Svi sveti kojom prilikom je blagoslovljen kruv od novog žita i slamarska kruna, rad **Stipana Budimčevića**, ko simbol završeni žetelački poslova. U ulogi bandašice i bandaša bili su **Ivana Jozić** i **Luka Bošnjak** u pratnji čonopljanski mališana u svečanim bunjevačkim nošnjama.

Obilužja dužijanci: kruna, kruv, bandaš i bandašica

Po svršetku svete mise svećenik **Endre Horvat** je pripravio svečani koktel u crkvenoj avliji. Tom prilikom, u ime lemeški Bunjevaca i organizatora „Dužijance", svećeniku Horvatu je uručen dar, umitnička slika u tehniki slame.

Svečana užna i veselje nastavljeno je u Etno parku „Stari Ribnjak" u

Čonoplji. Posvećen kruv i vinac, mlada bandašica i bandaš, pridali su domaćinima „Starog Ribnjaka", **Draganu** i **Aleksandri Kosanović**.

Svojim prisustvom, svečanost su podržali gosti iz Subotice na čelu sa podpridsidnikom NSBNM **Nikolom Babićom** i članovima Izvršnog odbora **Katom Kuntić** i **Tihomirom Vrbanovićom**, potom gosti iz Sombora, **prim. dr Vlado Babić**, republički poslanik, **Dejan Parčetić**, pridsidnik UG „Bunjevačko kolo" sa saradnicima, pridsidnik BKC „Lemeški Bunjevci" Stipan Budimčević sa saradnicima i pridsidnica Bunjevačkog media centra u Somboru **Stanislava Lutkić**.

Familija Jozić već više godina, iniciranjom održavanja „Dužijance" u Čonoplji nastoji da sačuva i otrgne od zaborava tradiciju i običaje Bunjevaca.

– Drago nam je što smo uspili da i ove godine pripravimo svetkovinu nuz podršku našeg svećenika Horvata. Još je draže to što nas svake godine na ima sve više, što ima mladi koji se, iako vrlo mladi pa i dica, rado odazivaje pozivu i daju svoj doprinos učešćom u svečanosti, noseć našu svečanu narodnu nošnju. Iako u Čonoplji nema tušta bunjevački familija, nadamo se da će se održavanje naše bunjevačke „Dužijance" nastavit i sačuvat – naglasila je Ljiljana Jozić.

Svečanost je ulipšana postavkom izložbe slamarski slika BKC „Lemeški Bunjevci", svirkom i pismom veseli somborski tamburaša.

R. P.

LEMEŠANI PROSLAVILI DUŽIJANCU

Nigovanje i čuvanje nasliđa

Po prvi put, u organizaciji BKC „Lemeški Bunjevci", u Svetozaru Miletiću je u nedilju, 30. jula, svečano obilužen završetak žetveni svečanosti – „Lemeška Dužijanca 2017".

– Primite ovaj posvećeni, blagoslovljeni kruv od novog žita koji je simbol završetka još jedne žetve. Ovaj kruv je ujedno i simbol očuvanja Bunjevaca i bunjevački običaja u našem Lemešu i zato ga podilite sa svim gostima i Lemešanima u znak ljubavi, blagostanja i međusobne sloge i pošt

Ivana Jozić, bandašica, pridaje kruv Suzani Kujundžić Ostojić

ivanja! – kazala je **Ivana Jozić**, bandašica „Lemeške Dužijance" prilikom pridaje blagoslovljenog kruva pridsidnici Nacionalnog savita bunjevačke nacionalne manjine **dr Suzani Kujundžić Ostojić**.

U crkvi Rođenja Blažene Divice Marije, velečasni **Antal Egedi** je služio svečanu misu zafalnicu za bogat i zdrav ovogodišnji rod žita. Nikolicina mladi Čonopljana, u tradicionalnim bunjevačkim nošnjama, svečano je unela korpe s klasjom, kruv od novog brašna i krunu. Na misi je blagoslovljen

kruv od novog žita i pletena kruna – umitnički rad domaćina i inicijatora „Dužijance" **Stipana Budimčevića**.

Čestitajuć Lemešanima svečanost, pridsidnica NSBNM je požželila domaćinima još tušta dužijanci, te da tako obezbede pripoznatljivost nigovanja i očuvanja bunjevačkog kulturnog nasliđa.

Uslidili su koktel i druženje gostiju u prostorijama Župnog dvora. Pridsidnik BKC „Lemeški Bunjevci" Stipan Budimčević se tom prilikom zafalio svim učesnicima i suorganizatorima manifestacije, a posebno čonopljanskim familijama i Nacionalnom savetu bunjevačke nacionalne manjine i Regionalnoj kancelariji NSBNM u Somboru.

Svečanost „Lemeške Dužijance" su uveličali gosti iz Subotice, Bajmoka, Čonoplje, Sombora i domaćini iz Lemeša. **R. P.**

DRUŽENJE S NAJMLAĐIM UČESNICIMA „ČONOPLJANSKE DUŽIJANCE"

Litnja radionica za najmlađe

U organizaciji Regionalne kancelarije Nacionalnog savita bunjevačke nacionalne manjine u Somboru, u Čonoplji je, u prilipom ambijentu Etno parka „Stari ribnjak", 25. jula održana radionica i druženje sa mladima, učesnicima čonopljanske Dužijance.

Mladima je, u znak zafalnosti za učešće u završnoj žetelačkoj svečanosti, **Ružica Parčetić**, u ime Regionalne kancelarije NSBNM u Somboru, uručila štampana izdanja na bunjevačkom jeziku. Desetak mališana je s posebnim interesovanjom po prvi put imalo priliku da se upozna s tekstovima, igrokazima i pismicama na bunjevačkom jeziku, ko i bojankama naminjenim dici koja izučavaje bunjevački govor sa elementima nacionalne kulture.

Tokom druženja i divana s najmlađima o njevim interesovanjima, primetno je solidno poznavanje bunjevačke ikavice, običaja i tradicije o kojoj su štogod više učili od svoji stariji. Naročitu pažnju najmlađi privukle su bojanke, odnosno razne interaktivne igrice koje je pripravila **Stanislava Lutkić** iz Bunjevačkog media centra.

Učešće u radionici, s posebnim osvrtom na slamarsku umitnost, uzo je i slamarski učitelj **Stipan Budimčević**. Bila je to prilika da se čuje kako se pripravljaje slamarska znamenja za „Dužijancu". Radionici su prisustvovali i stariji, roditelji dice, koje su naročito zainteresovala praktična objašnjenja na temu tradicionalne umitnosti slamarenja.

Druženje i radionicu su ovikovičile fotografije, al i crteži i literarni radovi mladi učesnika. Čonopljani su, ovom prilikom, iskazali svoju želju i volju da se druženja nastave. Lito će, kako većina kaže, provest u svojim familijama, a naročitu radost ovoj družini pričinjava ovogodišnje učešće u čak tri dužijance – u Čonoplji, Lemešu i na dan nacionalnog praznika Bunjevaca – u Subotici.

R. P.

U ORGANIZACIJI KUD „ALEKSANDROVO” ODRŽANA „SLAMARSKA KOLONIJA”

Pripravljali se za Dužijancu

U Kulturno-umitničkom društvu „Aleksandrovo” su i ove godine aktivno uključeni u pripravljanje „Dužijance”, a u subotu, 15. jula, svoje aktivnosti su intezivirali kroz organizaciju „Slamarske kolonije”. Bila je to prilika da se čeljad iz ovog KUD-a okupe, te da pridvođeni članovima Slamarske sekcije naprave niz predmeta od slame koji će bit upotribljeni upravo kroz obilužavanje ovogodišnje „Dužijance”.

– Ovo je treća slamarska kolonija koja se sprovodi u okviru obilužavanja našeg nacionalnog praznika. Bavimo se izradom predmeta od slame, pravili smo krunu, vince za šešir, sve ukrase koji će bit metnuti u Velikoj vićnici Gradske kuće na Svečanoj akademiji, perlice za zvanice i goste... – divani **Tihomir Vrbanović**, pridsidnik KUD „Aleksandrovo”.

Kako ističe Vrbanović, Slamarska sekcija radi već desetak godina, članovi se okupljaju dvared nedilјno, a iz višti ruku izlaze brojni radovi.

Tihomir Vrbanović, pridsidnik KUD „Aleksandrovo”

– Naše radove izlažemo, al najvećma ji poklanjamo. Naime, kad idemo na kaka gostovanja sa folklorom, el nam dolaze gosti, ovi lipi predmeti su najbolji poklon – dodaje Vrbanović.

U avliji isprid prostorija KUD-a bilo je živo, svi su štogod radili, pomagali, a najviše pažnje privuko je astal di su pravljeni vinci. Šandorčani su u ovom poslu imali pojačanja i iz drugi bunjevački udruženja, a med gostima je bio i **Stipan Budimčević** iz Lemeša koji se baš latio pravljenja vinaca.

Vridne ruke za čas napravile vince, perlice, ukrase...

Dio radova koji nastaju na Slamarskoj radionici

– Kad imam pomagače, ko što je slučaj bio ode, triba mi oko 45 minuta da napravim dva metra vinca. Samo se koristi slama, nema nikaki konopaca, a garantujem za čvrstoću. Osim vinaca, napravili smo klas kojeg će nosit kraljice, krunu za „Dužiijancu”, vinac za šešir – divani nam Budimčević i otkriva da je, ko i svake godine, pravio i umitničku krunu koja će, također, bit izložena na proslavi nacionalnog praznika.

Iz Kulturno-umitničkog društva „Aleksandrovo” dolazi i ovogodišnji bandaški par, a **Damir Sadojević** i **Ivana Brančić** su se potrudili da pomognu i na „Slamarskoj koloniji”.

– Nije nam teško da dođemo i da pomognemo u izradi svega onoga što će činit proslavu ovogodišnje „Dužijance” još lipšom. Imamo veliku čast što smo baš mi izabrani za bandaša i bandašicu i što ćemo mi bit ti koji će pridat kruv od novog brašna – slažu se Damir i Ivana.

B. N.

PRIDSIDNIK BKC „BAJMOK” NAGRAĐEN NA MANIFESTACIJI „SUSRETI SELA SRBIJE”

Festival ko zaštitni znak

U organizaciji Kulturno-prosvetne zajednice Srbije 23. jula je održana završna manifestacija „Susreti sela Srbije” u Kuzminu, u Opštini Sremska Mitrovica. Učešće u ovom takmičenju uzelo je 168 sela iz cile Srbije, podiljeni u pet kategorija, koja su se najbolje pridstavila žiriju čiji su članovi pratili rad učesnika tokom 2016. i 2017. godine.

Kulturno-prosvetna zajednica Srbije je posebno dodilila „Darovnice” dvadesetorici najaktivniji pojedinaca iz 168 sela za izuzetan doprinos u razvoju sela i bogaćenje sveukupne kulturne baštine, a med dobitnicima je i pridsidnik Bunjevačkog kulturnog centra „Bajmok” **Branko Pokornić**, koji je i osnivač ovog Centra.

Branko Pokornić (desno) prima značajno priznanje

– Izuzetna mi je čast što sam dobitnik ovakog priznanja i što je Kulturno-prosvetna zajednica Srbije pripoznala „Dane bunjevačke kulture” i „Etno festival bunjevački nacionalni ila” ko kandidata za dobijanje ove nagrade. Ponosan sam što je sa dobijanjom ove nagrade i bunjevačka nacionalna zajednica šire pripoznata po svojoj jedinstvenosti i autentičnosti. Pored Bunjevaca, ove godine, nagradu su još dobili Rusini, takođe ko pridstavnici nacionalni manjina – istako je Pokornić u razgovoru za „Bunjevačke novine”.

Priznanje mu je uručio pridsidnik Kulturno-prosvetne zajednice Srbije **Ljubomir Ršumović**. Program manifestacije je bio dobro osmišljen, nuz bogat kulturni sadržaj di su prikazani privredni i turistički potencijali sela.

Manifestaciji je prisustvovo gradonačelnik Sremske Mitrovice **Vladimir Sanader** i ministar poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede Republike Srbije **Branislav Nedimović** koji je prigodnim ričima pozdravio sve učesnike i nagrađene.

T. B.

NASTAVLJA SE TRADICIJA POSLIDNJEG VIKENDA U AVGUSTU

Zamrišiće opet bunjevačka ila

Bunjevački kulturni centar „Bajmok” i ove godine nastavlja tradiciju da poslidnjeg vikenda avgusta pripravi jedno od svoji najpoznatiji manifestacija, „Dane bunjevačke kulture”, koja je poznata u čitavoj regiji.

– Za petak, 25. avgusta, rezervisana je promocija dokumentarnog filma, a ove godine obrađivamo temu kojom obilužavamo 200 godina postojanja katoličke crkve Svetog Petra i Pavla apostola u Bajmoku. Prvog dana ćemo pripavit i prigodan kulturni-umitnički program, te ćemo, kako je to i običaj, promovisat bilten od prithodne godine – divani **Branko Pokornić**, pridsidnik BKC „Bajmok”.

Najviše pažnje će, kako je to bilo i prithodni godina, privuć „Festival bunjevački ila”, a ila će mrišit već u subotu, 26. avgusta, u ranim jutarnjim satima.

– Okupljanje je od 8 sati, a svečano otvaranje u 10. Nuz tradicionalna ila, biće prikazani i stari zanati, vezani za kujnu i domaćinstvo. Svečana užna je u 13 sati, a posli zabava, dok od 19 sati organizujemo klasičnu igranku. Pozvali smo već naše dosadašnje učesnike, a svi koji nam se žele priključit mogu to i dalje učinit, dosta je da se jave na telefon 024/764-934, el na naš mejl bkcbajmok@eunet.rs. Svi su dobrodošli!

I ove godine će, kako kaže Pokornić, med gostima bit i Bunjevci iz Mađarske, te pridstavnici drugi nacionalni manjina, a svi će zajedno nastavit da promovišu festival koji je posto pravi međunarodni brend Bajmoka.

B. N.

NAJMLAĐI FOLKLORCI KUDŽ „BRATSTVO” PRIPRAVILI GODIŠNJI KONCERT

Strpljenje ključ uspiha

U Kulturno-umitničkom društvu železničara „Bratstvo” nastavili su sa tradicijom da tokom lita posebno organizuju godišnji koncert za svoje najveće blago – najmlađe folklorce. Ono što nauče tokom jedne godine, a bude tu tušta novi koraka, dica jedva čekaje da pokažu na pozornici. Tako je bilo i ove godine, u sridu, 12. jula, kad su na pozornici u OŠ „Majšanski put” u Subotici, prodefilovali, ponosno pokazujuć šta su naučili.

OD AVGUSTA PONOVO RADE

Nakon koncerta svi su u KUDŽ „Bratstvo” dobili „slobodno” da se malo odmore od probi, nastupa i obaveza, a već je početak avgusta označio vraćanje radu.

– Pridstoji nam naša Dužijanca, potom festivali, tako da više nema vrimena za odmor. Također, od 1. avgusta ponovo nam se mogu javit svi koji žele da nam se priključe. Radimo svakog dana, pa svako ko oće, mož doć da se dogovorimo – dodaje Antuš Romić.

– Ovo je bila naša tradicija koju smo počeli prija dvadesetak godina, pa smo u međuvrimenu pravili malu pauzu. Sad već ima nikoliko godina kako smo to nastavili, jel dici to tušta znači. Ove godine se publiki pridstavilo pedesetak dice, podiljeni u dva ansambla, a izveli su čak jedanajst koreografija. Kako je to velik broj za ovaj uzrast, uskočio je u pomoć i naš izvođački ansambal, kroz izvođenje dvi koreografije – divani **Antuš Romić** iz Kulturno-umitničkog društva železničara „Bratstvo”.

Zna se odavno da su upravo Antuš i njegova žena **Zagorka Romić** „super lipilo” koje poveziva sve u ovom Društvu. Posebno se ističu upravo po radu sa najmlađima, jel dicu, koja su maltene tek redovno naučila ić nogicom, uče pravim folklornim koracima.

– Ključ u radu sa dicom je strpljenje, ne smi bit nervoze. Dica koja zavole folklor, urade to brzo. Ne znam šta ji privuče, pisma, muzika, igra, mi, to što se osićaju brzo ko kod kuće. Prvo se uče osnovne stvari, šta je desnolivo, a šta naprid-natrag, kako se stoji u kolu, da se moraje držat za ruke... I ponavljam, u svemu tom je strpljenje na prvom mistu.

Nervozno čekajuć nastup učesnici koncerta su uspili pronać vrimena i pridstavit se medijima. Tako od **Gorana Antunovića**, koji iako ima tek 12 godina igra već 6, saznajemo da je dosta putovo, te da svima njima tušta pomognu Antuš i Zaga koji vode računa o svemu. **Milica Anđelković** ističe da su za ovaki koncert važne pripreme:

– Spremali smo se dugo za koncert, marljivo smo radili, Antuš i Zaga nas dobro nauče, pa uvik dobro odigramo i dobro prođemo na nastupu.

Dok su Milica i Goran već iskusniji igrači, petogodišnji **Srđan Švraka** tek ulazi u svit folklora. Kaže da ga je na folklor upisala mama, da je već imo priliku i putovat na nastup u Valjevo, te da mu se sviđa med drugarima. **B. N.**

U BKC SUBOTICA NASTAVILI SA TRADICIONALNIM FESTIVALOM

Godina jubileja

Iako su ove godine imali dosta problema da zatvore i bar minimalnu finansijsku konstrukciju, pridstavnici BKC Subotica uspili su da nastave tradiciju, te da po petnajsti put nastupe na tradicionalom Festivalu folklora u Primorskom u Bugarskoj.

– Ovo je danas jedan fantastično izbalansiran festival, sa pažljivo odabranim programom i gostima, na kojem učestvuju pridstavnici 28 država – ističe **Miroslav Vojnić Hajduk**, umitnički rukovodilac BKC Subotica, pa nastavlja:

– Nismo želili da prikinemo tradiciju, jedini smo koji smo od početka gosti. Uvik smo se trudili da nastupimo sa drugčijim programom, pojačani gostima, često i našim Bunjevcima iz Mađarske. Tili smo i ove godine povest naše Bunjevce iz Kaćmara i Gare, al nije bilo sridstava. U ovoj godini nas čeka tušta posla, obilužavamo 25 godina BKC Subotica, izdaćemo 25. Kalendar, jubilej je i manifestaciji „Braća uvik i uvek zajedno", tako da je dosta obaveza.

Vraćajuć se na nastup u Bugarskoj, Vojnić Hajduk ističe da je ostvarena saradnja sa Etno-grupom „Koreni", koja se pridstavila sa starim srpskim i bunjevačkim pismama, te da su veliku pažnju učesnika i gostivi privukle upravo bunjevačke nošnje.

– Imali smo četri nastupa, a u slobodnim danima je bilo dosta propratnog programa. Posebna karakteristika je da svaka država ima svoje veče, a to je prilika da se prikažu običaji, igre... Ponavljam, nastupili smo skromnije neg ranije, al zdravo dobro u uslovima koje smo imali. Nismo prikinili nit nastupa na sjajnom festivalu, fala svima koji su nam pomogli, a možemo se pofalit da smo jedini koji su već dobili pozivnicu za narednu godinu.

Jedna od učesnica u programu bila je **Milica Rukavina**. Njezin prvi nastup u Bugarskoj ostaće upamćen po brojnim utiscima.

– Zaista nosim fantastične uspomine, a kad bi mogla, sigurno bi volila još koji put otić. Ovo je bilo novo iskustvo za mene, a volim da upoznajem druge narode, kulturu, njeve običaje... Učestvovala sam i na izboru za mis, pridstavila sam se sa bunjevačkom nošnjom i osvojila nagradu za pvu pratilju. Nošnja se zdravo sviđala svima, jel je posebna, drugčija od svi ostali – ističe Milica Rukavina. **B. N.**

Milica Rukavina

ODRŽANA IGRANKA U LJUTOVU

Ljutovčani proslavili Svetu Anu

Vridna čeljad iz Udruženje građana „Bunjevci Ljutovo" organizovala su u Domu kulture u Ljutovu igranku po-

Petar Ivković dariva Ane

vodom obilužavanja Svete Ane. Organizaciju ove igranke su potpomogli invalidski penzioneri iz Ljutova, te i penzioneri Bajmoka. Jedna od ovaki igranki bila je organizovana i na Svetog Antuna, a organizatori imaju u planu je da ovake igranke prirastu u tradiciju i da se svake godine održavaje. Ulaz na ovu igranku je bio dobrovoljni prilog, a svakoj Ani je darovan prigodan poklon za imendan, ko znak pažnje.

– U narednom periodu nam je u planu da pravimo igranku za proštenje u Ljutovu, potom, 6. oktobra ćemo organizovat Siroti bal i pozivamo sve one koji nikada nisu imali prilike bit na ovakom balu da dođu i lipo se provedu. Za kraj godine ćemo organizovat manifestaciju za

BUNJEVCI NA BAJSKOM KOTLIĆU NA NOVOJ LOKACIJI NUZ TRADICIONALNO ŽIVAHNU ATMOSFERU

Nastavljena tradicija okupljanja

Subota, 8. jul, bila je i ove godine dan u kojem se Baja pritvori u pravu košnicu sladokusaca iz Mađarske, al i okolni zemalja, jel je to dan kad se u ovoj varoši tradicionalno održava popularna manifestacija kuvanja riblji kotlića. I delegacija Bunjevaca iz Subotice je, pridstavljajuć svoje manjinske institucije i udruženja, bila prisutna na ovom takmičenju.

Kako vrime sve minja, ove godine dokazo je i „Bunjevački sokak" kojem se, na žalost, nije moglo ni prić, zagrađen je zajedno s jednim dilom centra Baje, zbog građevinski radova, al se svi nadaje da će već nagodinu sokak, na kojeg su Bunjevci navikli, bit još lipši. No, lipo je bilo i bliže Dunava, na novom mistu di je bunjevačka delegacija imala svoj rezervisan astal. Srdačno su dočekani s vođom puta, **Zvonkom Stantićom**, od strane pridstavnika Bunjevaca u Mađarskoj **Čabe Kamermana**. On je Subotičanima poželio dobrodošlicu, sa željom da u druženju s našim Bunjevcima koji još u Baji ima, provedu lipo subotnje popodne.

I ove godine u Baji su se družili Bunjevci iz Srbije i Mađarske

Kako je to i kazo Zvonko Stantić, ovo je bilo sedmo tako druženje Bunjevaca iz Subotice i Mađarske.

– Ove godine nas ima malo manje, žao nam je što nismo bili na starom mistu, isprid palate bunjevačke familije Latinović, al nam je bilo lipo i na novom mistu. Okupilo se na iljade ljudi iz cile Mađarske, kuvala se čorba na različite načine, a nama je bitno što se okupilo dosta Bunjevaca, nuz dobru i neopterećnu atmosferu, druženje, tamburaški orkestar...

Rajko Tumbas iz Kaćmara je redovan na ovakim okupljanjima, a kako i sam kaže, ona su zdravo važna za Bunjevce u Mađarskoj.

– Drago mi je što se Čaba Kamerman toliko trudi i što nas okuplja da se družimo, da se održimo i divanimo naš jezik. Na žalost, sve je manje oni koji će kazat da su Bunjevci, a i država nam baš ne pomaže u tom. Bunjevce priznaju ko Hrvate, a izostaje pomoć za naše aktivnosti. Na primer, u Kaćmaru godinama naše udruženje organizuje Dužijancu, i to o svom trošku. To je i još jedan od razloga što Bunjevci polagano nestaju, jel čim triba uložit sopstvena sridstva, ljudi se povlače – iskren je naš sagovornik.

Nedaleko od astala za goste protego se put duž kojeg je goste dočekivo vašar, a na njemu svašta, za svačije oči i džep. Od svileni šećera do originalni suvenira. Razni koncerti i živa muzika također su okupljali goste, tamo di ji muzički ukusi najviše privlače. Iako se s našom delegacijom ove godine nije dovezo i tamburaški sastav, mogle su se čut dobro znane pisme na samom trgu, od sviraca iz drugi varoši. Dok se muzika mišala s razni strana, mišali su se i mirisi kotlića vridni takmičara, pa laiku nije bilo lako ni odolit ni kazat ko bi tribo bit najbolji, jel je sve zdravo dobro mrišilo. Virujemo da je žiri vodio istančan osićaj ukusa, pa je prisudio kako triba.

Vrime u prijatnom razgledanju varoši i štandova brzo je prošlo, ilo ništa manje dobro ko i atmosfera učinili su da se rani večernji sati prikradu gotovo neprimetno. A samim tim i rastanak s našim domaćinima i Bajom. Veze još nisu pokidane, Bunjevci se još okupljaje, a tu vridnost ne bi tribalo ispuštit iz vida ni nuz sve nafaljeno u ovom tekstu. Ako prilike dozvole, a nadamo se da oće, nagodinu ćemo se opet nać u našem sokaku, a zaječiće opet i bunjevačke tambure iz bile Subotice.

T. K. M.

Mikulaša i doček Nove godine – kazo nam je **Petar Ivković**, pridsidnik Udruženja građana „Bunjevci Ljutovo".

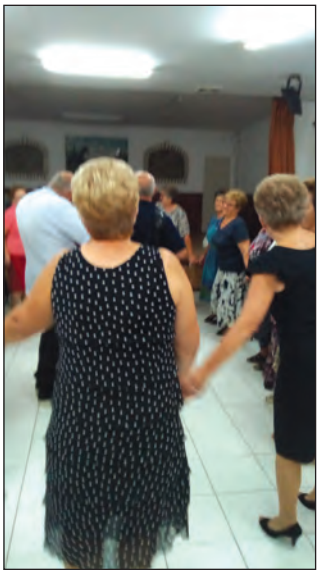

Pored organizatora ove igranke bili su prisutni i gosti iz Hajdukova, Palića, Kelebije, Đurđina, Mišićeva, Bajmoka, Tavankuta i Subotice koji su se lipo proveli do sitni sati nuz veselu atmosferu.

T. B.

NARODNA NOŠNJA BAČKI BUNJEVACA – II DIO

Običaj odivanja, češljanja, povezivanja i kićenja

U ovom broju „Bunjevački novina" nastavljamo divan o narodnoj nošnji Bunjevaca, o temi započetoj u prošlom izdanju.

Pokrivala za glavu – oglavlja

Pokrivalo za glavu imalo je ulogu zaštite, a bilo je i važan element samopoštivanja. Za muškarca je bio važan simbol muškosti. Pokrivanje glave u muškarca je, isto ko i kod žena, znak ulaska u stariju društvenu grupu. Pokrivalo za glavu je važna oznaka doba i bračnog stanja žene. Mlađa divojka je gologlava, udavače uglavnom pokrivaju kosu kapicom, dok su žene uvik pokrivene glave, povezane maramom. Pokrivanje kose kod žena proizlazi iz virovanja da je kosa podložna uroku. Tako je pokrivalo zaštitnik onom kom pripada.

Po način češljanja Bunjevke se pripoznaju kojoj dobi i društvenoj grupi pripadaju. Bunjevke su tradicionalno imale dugačke kose. Žene i divojke prid udaju češljale su se u čvrstu „konđu. Ako žena/divojka nije imala jaku kosu, uplićali bi „pipak" u njezine pletenice. Divojke, kako su mogle bit gologlave, za svečane prilike su išle kod „češljarice" da ji „lipo očešljaje".

Marama je vrlo važan sastavni dio svečane zimske bunjevačke ženske narodne nošnje. Po vezivanju marame Bunjevke su u svitu jedinstvene i pripoznatljive. Tradicionalno povezivanje marame „na dva kraja"je dokaz umišnosti, prifinjenog ukusa i stvaralačkog duha. Nije svaka žena znala lipo povezat maramu.

Kapica je sastavni dio svečanog pokrivala za glavu. Svečane kapice nosile su cure, a kapica je otkrivala mali dio kose. Žene su kapice nosile ispod marame. Kod žena, kapica je morala bit namaknuta toliko da se kosa ne vidi.

Rojtoška svečana marama el marama na vrat, nosila se priko ramena, a kod veliki zima štitila je i glavu. Dukate su imale samo imućnije divojke.

Običajno kićenje

Kod narodni običaja i narodne nošnje bački Bunjevaca sačuvo se tradicionalni običaj kićenja. Posebno se vodila briga kako se opravljalo – oblačilo, povodom veći svetaca: polivači na Vodeni uskršnji ponediljak, Kraljice na Dove, mladi na Bršančevo i Veliku Gospojinu, učesnici risa i Dužijance, a posebno se vodila briga o oblačenju u svatovima i u žalosti.

Običajna tradicionalna nošnja bački Bunjevaca ne razlikuje se po načinu oblačenja, već više po izgledu, simboliki i posebno po načinu kićenja.

Polivači na Vodeni ponediljak, pripoznatljivi su posebno po kićenju. Nuz svečana obučena crna odila, s čakširama i čizmama, budu iskićeni prolićnim cvićom na prsima i na šeširu. Kadgod, pleli su se obično dugački vinci koji su prikrivala cila prsa. Obavezno su nuz polivače kićeni konji i fijakeri. Cviće i vinac vezivali su sa lipim šarenim pantljikama.

U običajima vezanim za Dužijancu narodna nošnja ima svoj poseban izgled – i svi učesnici pripoznatljivi su po kićenju. Risari su obučeni u poslendanska ruva i kite se sa risarskim perlicama od žita i maramicama obišenim o struk. Bandašica za Dužijancu obično šije novo bilo svečano cilo ruvo. Nuz bilo ruvo pripoznatljiva je po kićenju, sa bogato ispletenom perlicom od slame koju zapinje s desne strane upletene konđe i tušta puti manjom perlicom nalik na veliku, kojom kiti nidra. Bandaš je uvik u svečanim muškim aljinama, čizmama i šeširom. Pripoznatljiv je po kićenju sa bogatom perlicom od slame pripetoj na prsima, dok šešir obavezno kiti s bogato ispletenim lipim vincom od žita. Svi slavljenici Dužijance kite se risarskim perlicama.

Kod bunjevački svatova postoji pravilo oblačenja i kićenja, koje se i danas poštiva, koje je i danas živo. Snaša obučena u vinčano cilo ruvo - vinčanicu - na glavi nosi vinac. Prvi vinci pravili su se od voska, bili su raskošniji i veći, nalik na krunu, sa ukrasnim grančicama koje su se spuštale priko nidara. Kod bunjevački svatova i danas je sačuvan običaj prisvlačenja snaše – „vinčano ruvo i vinac snaša skida oko ponoći, posli čega oblači novo

svečano cilo ruvo za okrećanje i meće svečanu maramu na glavu i veže je 'bunjevački na dva kraja' i pripinje perlicu sa bilog ruva". Đuvegija obično oblači crne vinčane aljine, s šeširom na glavi. Pripoznatljiv je po kićenju. Perlica je glavno obilužje đuvegije, bogatija i lipša je od svi drugi svatova, po izgledu mora bit nalik na mladin vinac i perlicu. Jenge su se kadgod oblačile u ista svečana ruva (5-6 drugarica, šili su ista ruva od istog materijala i istog kroja. Postojo je običaj da se iđe na slikanje – snaša je kitila poslidnji put ko divojka drugarice cvitnim vincima). Jenge u svatovima pripoznatljive su po jednakim bilim lipim perlicama, drugačijim i većim od drugi svatova, koje obično pripinju jednako - il na kosu, il na nidra.

Mastalundžije su obično bili mlađa rodbina el drugovi, zajedno i do 10 nji je išli zvat svatove, kadgod obično konjima. Obučeni su usvečana odila, kite se velikim svilenim dugačkim svatovskim peškirima. U svatovima kićeni su i bogatim bilim perlicama. Mastalundžijama su se kitili i konji svilenim peškirima naprid na prsima, a oglavnike svilenim pantllikama.

Kumovi i roditelji su iskićeni lipšim, bogatijim i većim perlicama od drugi svatova. Svatovima se kite uvik jednakim perlicama, još i danas pokadkad kiti se na najstarijim način, s grančicama ruzmarina zavezanim tankim pantljikama. Najstarije perlice su se pravile od voska da bi s početka prošlom vika pravile se od svile. Svatovima se perlice obično pripinju na ruva, dok curicama i divojkama u kosu.

Običaj Kraljica na Dove sačuvan je iz paganski vrimena, posvećen slavenskoj boginji prolića Ljelji. Pada u vrime velikog kršćanskog sveca Dova koji se na taj dan i danas svetkuje (prvi i drugi dan Dova). Običaj je cigurno pritrpio velike promine. Kraljice (cure od 8-15 godina) oblače se i prvi i drugi dan Dova u svečano (svilice, bili šling...) bunjevačko divojačko ruvo. Sam običaj posebno je pripoznatljive i po kićenju, kuća, kapija, pendžera, bunara... sa grančicama zove. Kraljice su pripoznatljive po cvitnoj kruni na glavi, vezanom sa dugačkim šarenim pantljikama u svim bojama, i maramicom obišenom priko keceljca i bosim nogama. Kraljička kruna kadgod se ukrašavala živim cvićem, u narodu zapamćena je kruna ukrašena šarenim perlicama i kojekakim ružicama od svile i svilenim pantljikama svakaki boja, koje dugačko padaju do kolina. Na pridnjoj strani kruna od davnina ukrašavala se s malim ogledalcom, priko kojeg je obišen malim đerdančić, u krišćanstvu dodavo se i mali lip križić i lipile svete sličice. U starim vrimenima Kraljice su nosile barjake, drvene sablje i štapove obično ukrašene svilenim pantljikama dugini boja. Boje na šarenim krunama i pantljikama u ovom paganskom obredu imaju veliku simboliku, ko znak poštovanja prirode i prirodni pojava duge na nebu, kako su je stari sloveni zvali nebesnicu.

Najtužniji dio opisivanja običajne narodne nošnje bački Bunjevaca pripada ruvu koje se nosi na sarani (crnina). Crna ruva nipočem se ne razlikuju od drugi bunjevački ruva. Za saranu se oblače ruva od najsvečaniji do najobičniji svakidašnji, u zavisnosti od staleža. Kajanje za pokojnim simboliše crnina, nju nose „kaki je bunjevački red i običaj", najbliži (roditelji, žena, čovik, dica) obično godinu dana, drugi po godine, tri miseca. Dica ne oblače u crninu, sve do četrnajst - petnajst godina. Na samoj sarani, na groblju, najbliža rodbina kadgod je dobijala bile maramice sa crnim krajevima, žene crnu maramu na glavu (marama kajačica). Vrimenom je priovladala crna pantlika oko livog rukava najbližoj familiji, dok svom drugom svitu pripinju se male crne pantljike na kaput. Svećenik i kantor na kraju dobijaju peškire i sviće. Na crnim barjacima (koji se više ne nose) i križu, obišene maramice i peškire uzimaju oni koji nose kovčeg. Kad se desi, ne daj Bože, da umru kaka divojka el kaki momak prid svatove, običaj je da se cura oblači u vinčano ruvo, a momak u svečano ruvo sa perlicom za vinčanje. Za curom, obično momak nosi snašin vinac, da bi ga s kovčegom zajedno saranio. Takim prilikama i familija se kiti bilim pantljikama na rukavu, ko da iđu u svatove.

– Danas se u bunjevačkom tradicionalnom ruvu mogu vidit samo žene u najstarijem dobu, u crkvi el na kakim svečanim prilikama u ponikim prigradskim naseljima, selima i salašima. Bunjevačku narodnu nošnju danas nose mladi na prelima, Dužijanci... el na nastupima kulturni udruženja. Izvornu originalnu narodnu nošnju bački Bunjevaca, većinom staru priko 100. godina, čuva par privatni kolekcionara u Subotici – istakla je **Kata Kuntić**, pridsidnica Kulturno-umitničkog društva „Bunjevka", koja je kroz svoj dugogodišnji rad vezan za bunjevačku kulturu i tradiciju obradila temu vezanu za bunjevačku nošnju i njezinu specifičnost, a posebno se ističe njezina knjiga „Bunjevački bili šling" koja je izdata 2010. godine di je obrađena tema bunjevačkog bilog šliga kojim se Bunjevci i dan-danas diče. **T. B.**

IN MEMORIAM

Šime Vujković Lamić

(1946 – 2017)

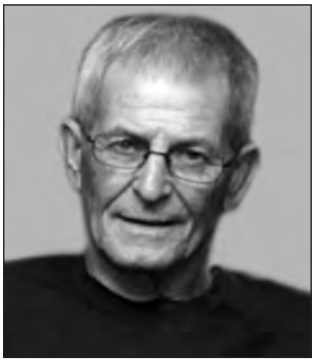

U Subotici je, u 71. godini, preminio **Šime Vujković Lamić**, jedan od naši najbolji tamburaša. Kroz svoj dugogodšnji period bavljenja tamburaškom muzikom ostavio je dubok trag na sve one koji su ga rado slušali i uživali u njegovom muziciranju.

Rođen je 25. maja 1946. godine u Starom Žedniku, od oca Aleksandra i majke Rozalije. Njegova majka sa tatine strane je svirala frulu, što bi se moglo povezat s njegovim talentom i ljubavi prema muziki. Svirat tamburu je počo još u sedmom razredu osnovne škule u Keru. Od 1959. godine, kad se osniva orkestar OKUD-a „Mladost" u Subotici, postaje njegov stalni član na čijem čelu se nalazio Lazar Malagurski. Njegov život je sigurno najviše obilužio period rada sa tamburaškim orkestrom „Neven" koji je osnovan februara 1995. godine u Subotici, a sviro je puni osam godina u ovom tamburaškom orkestru. Sa tamburaškim orkestrom „ Neven" je provo nezaboravne dane svog života kroz gostovanja, nastupe, sa kojima je snimio i studijski album „Zvuci ravnice" 1997. godine u Novom Sadu u izdanju RTNS.

Nuz rad sa tamburaškim orkestrom „Neven" sviro je i svatovska veselja po kojima je bio također izuzetno poznat. Sviro je do kraja svog života, puni 58 godina. Zasigurno je da su Bunjevci izgubili jednog od najbolji tamburaša svoga vrimena.

Iza sebe ostavio je suprugu Emiliju i ćerku Eminu.

Neka mu je vična slava.

SIĆANJE NA KADGODAŠNJE OBIČAJE

Lipi stari običaji

Posli teškog posla risa i vršidbe svit se malo odmaro u debeloj ladovini. Bili su srićni i zadovoljni što su obezbidili kruv godišnji za svoju čeljad. Naši prici su radili i teže poslove od risa, na primer branje kuruza po vlažnoj i ladnoj jeseni, sičenje i vezanje teške kuružne i sadivanje u klupe, pa ručno vađenje šećerne ripe po ladnom i blatnjavom vrimenu, i košenje trske u zaleđenom dolu. Al nikom nije ni palo na pamet da kakogod proslavi svršetak tog posla. Proslava je pripala samo risu, al ne čerez teškog posla, već zbog kruva od novog žita, a to je zato fala Bogu i smiso dužijance.

Prve dvi dužijance su se pravile na salašima čim se završi ris, posli su se spojile s crkvom, pa se svečano slavilo pod svetom misom. U svakoj se crkvi slavila dužijanca, a završna i glavna dužijanca se slavila u Subotici, 15. avgusta, a to je naš bunjevački praznik.

Litovalo se na salašima

Kadgod davno naši Bunjevci nisu išli na litovanje na more ko danas, lito se provodilo na salašima, a i varošani su volili izać na salaš s dicom na više dana u goste kod rodbine. Da uživaje na čistom ajeru i zdravoj rani koje su kuvale naše domaćice, a kad ji ima više slađe se i ide. Kuvalo se šta dođe na red, kaki dan taka čast. Nije bilo ko danas, jedni ne vole ovo, drugi ne vole ono, ako je kogod od dice štogod zanoveto, stariji su kazali: „Ako ti se ne sviđa, poljubi pa ostavi i iđi dalje od astala, drugo nema, slađe ćeš večerat.”.

Posla je bilo za svakog, svi su rano ustajali, da za lada urade šta je tribalo. Manja dica su čuvala guske na strnjiki, veća dica su čuvala svinje i ovce, a oni malo stariji čuvali su krave, na travi nuz gvozden put i u dolu. Dičurlija, kad čuvaje josag skupe se nji više pa se sigraje kojekake sigrarije, kasalisice, berberečke, gusaka, zlatni imena, vije i trganaca. Kad je bilo više dice sigurnija je bila veselija. Dica, kad dotiraje josag ručaje, pa se posli sigraje na travi u ladovini ispod kakog drača, brista el duda, velike ledine su bile na više mista ograđene šenflikom.

Dica su se pentrala po drveću, trčali bosi po travi, nisu njim bila ravna stopala, rasli su pravi i zdravi nije njim se kičma krivila. Deranci su pravili štule na kojima su išli ko mož dalje, pravili su aždaje, i sigrali fudbal loptom krpenjačom. Curice su se najviše sigrale s bebama od krpe i šile njim ruvo, jel kadgod nije bilo beba ni barbika da se kupe ko danas. Sva su čeljad ustajala rano, da se zalada uradi poso što je tribalo uradit. Muškarci su ugarili strnjiku zaperčili kuruze, kosili muvariku, ditelnu i u dolu otavu.

Pripravljanje zimnice

U avgustu zrija najviše voća koje se duncuje, suši i kuva domaći pekmez. Za teju se skuplja cvat lipe, titrice, nane, mente, nevena, mlade koprive, hajdučke trave, bili slez, drškovi višanja, listovi tunje i drugo. Starije žene su znale koja je teja za čega dobra, pa su tako ličili svoju čeljad i prinosili znanje na mlađe. Iako nisu znale ni čule za vitamine, znale su spremat zdravu ranu s tušta povrća i voća, i kad se šta mož počet davat maloj dici. Doktor je bio samo u većoj varoši, pa se za makar šta nije doktoru ni moglo ić.

Kad prođe polak avgusta počme se pravit tarana, sušila se na velikim astalima na bilom čaršapu u ladovini. Pravile su žene i domaći kuruzni kvas, s čim su pekle kruv. I štirku su pravili, jedni od žita, drugi od krumpira, jel kadgod se tušta štirkalo, bili šling, krevetnina i ruva, sefir, kanafas i cic. Pravilo se veliko spremanje i sunčalo ruvo što se neće nosit liti i suknene pregače, ponjavice i perje. Užnalo se na podne, a posli se podnovalo i odmaralo digod u ladovini jedno dva sata, oko 4 sata se ila mala užina, posli bi nastavili svako svoj poso, a dica su išla čuvat josag.

Rakijare

Kad se proda malo žita koje se zaradi u risu, na Veliku Gospojinu se curama kupovalo ruvo, a momcima odilo, pa su tako svečano obučeni prijapodne išli na dužijancu, pa na misu u crkvu, a pridveče u kolo na igranku.

Svetog Roku su naši prici slavili, molili i postili, da ji spasi strašne bolesti, kuge. Sad nam eto priti bila kuga, pa možda će nas Sveti Roko spasit od te pošasti. Poslidnje nedilje u avgustu je proštenje na Bunariću, a to je nama najbliže Marijino svetište, koje se odavno spominje. Tu su virnici išli tražit pomoć u bolesti i drugim nevoljama.

Iako je bilo posla, i liti se odmaralo, za mlade se pravila kola, igranke na salašima na ledini. Tako su se mladi u kadgodašnje vrime družili, zabavljali i zaljubljivali, u zagrljaju misečine i zvizdanog neba i mirisa cvića koji se širio u tihoj noći. Tako njim je prolazila brezbrižna mladost. Kad su cure napunile 18 godina, a momci 20, bilo je vrime za udaju i ženidbu. Ako dotleg nisu našli sebi para, i ako nije uspilo komendiranje senzarke, onda su i roditelji malo pomogli. Iz momkove kuće se nosila rakija u divojačku kuću, a to su nosile dvi tete el udate rođake, divojke nisu mogle nosit rakiju.

Obično se nosila litra rakije, 2 jabuke, 1 svilena marama, a kod gazdački dukati, sve lipo spakovano u bućur. Rakijare, kad dođu divojačkoj kući, kažu: „Faljen Isus, jeste l‘ radi gostima?”, domaćini kažu: „Dobrim jesmo u svako doba”, a rakijare kažu: „To ćete vi vidit, jesmo dobre, el nismo”.

Domaćini ji uvedu u sobu, one sidnu za astal, a bućur metnu na astal pa kažu: „Pozdravili su vas naši stariji”, pa kažu ime momkovi roditelja: „Mi smo doneli rakiju za vašu divojku.

Divojka vam lipa, al ni momak nema mane. Vridan je, ne puši, ne karta se, nije pijanac, dobar je ko komad kruva”. Divojkina mater pita koliko imadu dice i koliko lanaca zemlje. Rakijare kažu kako je pa krenu, bućur ostave i kažu: „Vi javite da znamo pod čemu smo”, i odu.

Sad su dolazile komšije da vide šta je divojka dobila uz rakiju. Ako se divojki momak ne sviđa, el ako roditelji štogod zamiraje, rakija se sutradan vraćala momku, odnela je kaka teta divojkina. A ako zadrže rakiju značilo je da prihvaćaje momka. Onda su za nedilju dana, u subotu uveče, išli momkovi roditelji i ako ima stariju sestru, el brata i kum su stari svat što će bit, išli su kod divojke na piće i da se pretelji boje upoznaje. Taj susrit se zvalo piće, divojkini su pripravili svečanu večeru, i pozvali malo gostivi na piće. Momkovi bi doneli bocu rakije i bocu likera. Kad se prijatelji dogovore oko ruva i darovine, uđe divojka lipo obučena, poljubi svekra i svekrvu u ruku, a druge u lice, pa svi nazdrave rakijom i likerom.

A. V. K.

Sveci koji se spominjemo

Porcijunske Gospe se spominjemo 2. avgusta. Tog dana su se kadgod održavale velike svečanosti u crkvi di su se virnici ispovidali i pričešćivali na nakanu. Snižne Gospe se spominjemo 5. avgusta. U davno vrime crkvene vlasti i virnici su tili sagradit crkvu u čast Gospi, već su i misto izabrali, al na veliko čudo jedno je brdo osvanilo pokriveno snigom u avgustu misecu. Onda su svatili da Gospa želi da se crkva tamo sagradi, zato su je prozvali Crkva Snižne Gospe.

Priobraženje Isusa Krista je 6. avgusta, kad je Isus sa svoja tri apostola Petrom, Ivanom i Jakovom došo na goru Tabar u Galileju i priobrazio se. Lice mu je sjalo ko sunce, a odića čista bila i kod Isusa su se ukazali Ilija i Mojsije, apostoli su čuli glas s neba: „Ovo je sin moj ljubljeni, njega slušajte".

Desetog avgusta se spominjemo Svetog Lovre đakona, koji je davo sirotinji sve što je imo, a Bogu je pridо samog sebe. Maksimilijana Kolbe, svećenika i mučenika, spominjemo se 14. avgusta. Kolbe je rođen 7. januara 1894. godine, bio je drugo dite siromašni roditelja u Poljskoj. Kad je imo 10 godina ukazala mu se Gospa i pitala ga: „Oćeš bit moj vojnik?" A on je oma kazo da oće. Gospa je držala u ruki bili i crveni vinac, pa ga je pitala kojeg bi volio dobit. Bili je bio simbol čistote, a crveni žrtve. Deranac je kazo da bi on volio obadva. Gospa se nasmijala i nestala. Deranac je oma kazo ocu da želi bit svećenik. Studiro je u Rimu filozofiju i teologiju. Čerez zauzimanja za Židove Poljake, odveden je u koncentracioni logor Aušvic. Maksimilijan se dobrovoljno javio da iđe u smrt umisto jednog čovika koji je imo više dice. Kad je očo u smrt za bližnjeg, zaslužio je crveni vinac kojeg mu je Gospa obećala. Umro je 14. avgusta 1941. godine. Sveti otac Papa Ivan Pavao II proglasio ga je svetim 10. oktobra 1982. godine.

Veliku Gospojinu slavimo 15. avgusta, Uznesenje Blažene Divice Marije u nebo, kako je pisano u svetim knjigama. Veliki znak pokaže se na nebu, žena obučena u sunce, misec joj pod nogama, a na glavi vinac od 12 zvizda. Uznesena je sveta Bogorodica u nebesko kraljevstvo, više svi anđela i okrunjena za kraljicu neba i zemlje.

Šesnajstog avgusta slavimo Svetog Roku ispovidnika i zaštitnika od strašne bolesti kuge, kojoj kodgod nije bilo lika pa je umiralo zdravo tušta svita. Najveća epidemija kuge bila je na Bliskom Istoku, a zarazu su prinosili putnici koji su daleko putovali, vojnici, trgovci i drugi. Kuga je dvared zavatila Suboticu. Nuz glad, rat i siromaštvo, stigla je i kuga 1709. godine, a drugi put 1738. godine kad je zavatila cilu Bačku i Banat. Dok je bolest još vladala, posvećen je kamen temeljac zavitne kapelice Svetom Roki. Subotičani su uzeli zavitnu post, da će postit 250 godina na dan smrti Svetog Roke 16. avgusta.

Svetog Stipana kralja se spominjemo 20. avgusta, a Svetog Bartula apostola 24. avusta. Svetog Augustina se spominjemo 28. avusta, sin je Svete Monike, rođen je u Alžiru, bio je profesor, pisac, filozof i teolog. Osnovo je red Augustijanaca.

Proštenje na Bunariću je poslidnje nedilje avgusta. Bunarić se ko sveto misto spominje zdravo odavno, a križ je podignut 1893. godine. **A. V. K.**

BUNJEVAČKA ZDILA

Litnja ila

Litnja čorba

1 živinsko bilo meso
1 kerelaba
1 peršin
1 šargaripa
1 paprika
1 šaka graška
malo celera
1 kašika vegete
1 kašika živinske masti

Sav zeleniš očistit i isić na sitne kocke, metnit u labošku, nalit 3 litre vode i dodat meso isičeno na kocke. Dodat mast i vegetu, pa potom kuvat na laganoj vatri jedan sat.

Palačinte s mesom

1 l mlika
6 jaja
50 dkg brašna
malo soli
30 dkg mlivenog mesa (svinjskog, el živinjskog)
3 kašike pavlake
3 kašike prezle
ulje

Meso propržit na malo ulja pa dodat jaja, pavlaku, mrvice i malo soli i papra. Dobro promišat, pa namazat po pečenim palačintama. Za pohovanje uzet 2 jajeta, mrvica i ulja, el masti. Palačinte uvit pa zamočit u jaja i prezle, pa propržit na vrilom ulju el masti da malo porumene pa poslagat na astal i vruće iznet sa mišanom salatom. Sve povrće isić za salatu, promišat i malo zakiselit po ukusu.

Mišana salata

1 krastavac
1 paprika
1 glavica crnog luka
1 veća paradička
četvrt glavice kupusa

Torta sa zerdelijama

1 kg zerdelija
30 dkg šećera
10 dkg sickani ora
5 jaja
5 kašika šećera
5 kašika brašna
polak praška za pecivo
2 šlaga

Zerdelije oprat, iskalat i rasić na četri dila, u vatrostalnu tepciju metnit šećer, pa pomećat kajsije, posut orasima i metnit da se peče 15 minuta. Od jaja umutit piškotu, pa salit priko zerdelija i vratit da se peče. Pečenu tortu izručit na tacu, tako da zerdelije budu gori. Kad se oladi, namazat tortu sa šlagom, umućenim s vodom, odozgor i okolo. **A. V. K.**

JOŠ JEDAN ZANIMLJIV PRILOG O ISTORIJI SOMBORSKI BUNJEVACA

Prvi bunjevački plemići

Za razliku od okolni varoši, pa i manji naselja, Sombor nije imo znatniji broj plemićki porodica. Do polovine 18. vika u varoši je bilo svega desetak porodica sa plemićkim statusom kako vojnički, tako i civilni, al one nisu činile zaseban stalež, nit su bile posebno imućne. Med najstarijim somborskim plemićima bile su i tri bunjevačke porodice, koje su plemstvo dobile za svoje vojne zasluge – Markovići, Mandići i Parčetići.

Porodica **MARKOVIĆ** jedna je od najznamenitiji bunjevački porodica tokom prithodna tri i po vika. Dominik Dujo Marković bio je, sa Đurom Vidakovićom, pridvodnik poslidnje bunjevačke seobe u Bačku 1687. godine. Nastanivši se, u jesen iste godine, sa dilom doseljeni sunarodnika u Sombor, postavljen je za kapetana somborske milicije, pa je ovaj srčani ratnik, tokom četri naredne godine, uspišno branio zapadni dio Bačke od upada Turaka, al i od razbojnika i hajduka, koji su se u tim ratnim vrimenima namnožili, ugrožavajuć promet na drumovima, ko i imovinu i sigurnost stanovnika. Istovrimeno, radio je na omasovljenju „racke milicije", kako su Nemci i Mađari, neositljivi za nijanse naši virski, plemenski i jezički razlika, nazivali pomoćne vojničke jedinice sastavljene od Bunjevaca i Srba.

Za stečene vojne zasluge, austrijski car Leopold I dodilio je, 29. maja 1690. godine, plemićko pismo sa grbovnicom kapetanu **Dominiku Duji Markoviću**, njegovoj ženi Petroneli rođ. Vukelić, njevim sinovima Đuri, Matiji i Kozmi, ko i kapetanovoj braći Grguru, Franji i Bartolu, te Grgurovim sinovima Stipanu, Franji i Nikoli. Već naredne 1691. g. kapetan Dujo Marković je poginio u velikoj austrijsko-turskoj Bitki kod Slankamena, pridvodeć 600 pešaka i 200 konjanika, sa kojima je prodro u turske redove, di je bio opkoljen, pa je od zadobijeni rana preminio na bojištu. Posli velike pobide kršćanski vojski u ovoj bitki, njezin glavnokomandujući, feldmaršal Ludvig Badenski, za novog somborskog kapetana imenovo je Dominikovog sina **Đuru Markovića**, a njegov mlađi brat Matija dobio je čin poručnika. Naredni 25 godina Đuro Marković, kome je plemstvo potvrđeno 1713. godine, komandovo je somborskim militarima (kasnije graničarima) u čuvenoj Bitki kod Sente (1697), tokom krvavi borbi u vrime mađarskog Rakocijevog ustanka (1703-1711), te u prvoj godini austrijsko-turskog Petrovaradinskog rata (1716/17). Preminio je početkom 1717. godine, posli čega je za somborskog kapetana postavljen Jovan Branković, rođak grofa i nesuđenog srpskog despota Đorđa Brankovića. U vrime njegovog upravljanja somborskim graničarskim šancom podkapetan je bio **Matija Marković**, mlađi sin kapetana Duje Markovića, koji je 1721. g. dobio u posid somborsku pustaru Gradinu.

Kada je Jovan Branković krajom 1734. g. preminio, nasledio ga je Matijin sin i unuk Duje Markovića, kapetan **Marko Marković**. Pridvodeć somborske graničare on je učestvovo u Austrijsko-turskom ratu 1737-1739, posli čega je, skoro pet godina, pridvodio potiski husarski eskadron u Ratu za austrijsko nasliđe (1740-1745), boreći se po Bavarskoj, Šleziji, Češkoj i Moravskoj. Za iskazane vojne sposobnosti i zasluge dobio je početkom 1746. čin majora. Iz Sombora se priselio nakon razvojačenja grada, krajom 1745. godine, a sa službom je naredni godina bio u Aradu i Senti. Godine 1753, u činu husarskog podpukovnika, postavljen je za komandanta velike tvrđave u Slavonskom Brodu (u Slavoniji je kupio imanje Cernik, koje će, čitav naredni vik, bit u posidu njegovi potomaka). Umro je 1756. godine. Prema jednom pismu majora Marka Markovića carici Mariji Tereziji iz 1748. godine, saznajemo u kratkim crtama da su njegovi prici, jedan vik ranije, iz pravoslavne prišli u katoličku viru i da su napuštili službu u turskoj vojsci, prišavši na austrijsku stranu, u čemu su ji slidili i brojni sunarodnici.

U Somboru je značajnu političku i društvenu ulogu u drugoj polovini 18. vika imo **Josip Joza Marković**, brat kapetana Marka Markovića. Kratko vrime je, četrdeseti godina 18. vika, bio podsudija Požeške županije u Slavoniji, a zatim se vratio u rodni grad, di je 1749. g. izabran za člana Unutrašnjeg senata slobodnog i kraljevskog grada Sombora, a od 1767. do 1769. g. bio je i njegov prvi sudija (gradonačelnik). Godine 1768. načinio je projekat o spajanju Dunava i rike Mostonge u okolini Sombora, putom plovnog kanala, četvrt vika prija nego što su braća Kiš počela prokopavanje Velikog bačkog (Francovog) kanala. Par godina kasnije, zafaljujuć Josipu Markoviću, pošumljene su žirom slavonskog hrasta dvi somborske gradske šume (Bukovačka i Šikara), na površini od priko 1.000 stari jutara. Istovrimeno, Marković je bio i direktor katolički škula u Somboru, za šta je 1779. g. nagrađen carskom medaljom, a 1780/81. g. podigo je, kao ktitor, zavetnu kapelu Snežne Gospe, nuz salaško naselja Čičovi, južno od Sombora, koja postoji i danas.

Potomci somborski kapetana i plemića Markovića živili su, tokom naredna dva vika, u Somboru, Cerniku (odkaleg je **Andrija**, unuk Marka Markovića, dospio do položaja hrvatskog podbana i poslanika u Hrvatskom i Ugarskom saboru), Apatinu, Subotici, Nemeš-Militiču (Svetozar Miletić) i raznim mađarskim naseljima, di su niki od, kasnije pomađareni potomaka kapetana Marka Markovića, živili nakon prodaje porodičnog imanja u Cerniku 1848. godine.

Plemstvo je 1720. g.dodiljeno i somborskoj bunjevačkoj porodici **MANDIĆ**, koja je u Somboru zapisana još 1699. godine. Za ratne zasluge ugarskoj kruni austrijski car Karlo VI dodilio je, 29. aprila 1720. godine, plemićku grbovnicu somborskom graničaru i husaru prve konjičke čete **Matiji Mandiću**.

Mandić je 1723. godine, ko plemić i član Mišovite komisije, potpisan u jednom aktu povodom istrage o ubistvu somborskog plemića Ivana Radičevića, a 1725. g. podigo je, ko ktitor, kapelicu Sv. Križa, na somborskom Velikom katoličkom groblju Sv. Roka.

Matija Mandić je preminio u Somboru 1732. godine, u 68. godini, a njegovi potomci **Jerko Mandić**, u domaćinstvu sa dva oženjena brata, i **Matko Mandić**, u domaćinstvu sa oženjenim bratom, zapisani su, ko plemići, na poreskom popisu razvojačeni Somboraca 1746. godine. Obadvojica su, izmed 1747. i 1749. godine, imala poside u ataru pustare Gradina. Osim nji, ko somborski graničar zapisan je 1745. i **Miško Mandić**, a poside u ataru Gradine imo je 1748. i 1749. g. **Marko Mandić**. Matko i Marko Mandić zapisani su, u jednoj kući, i na poreskom popisu Sombora 1750. godine (zemlje, osim dva jutra vinograda,

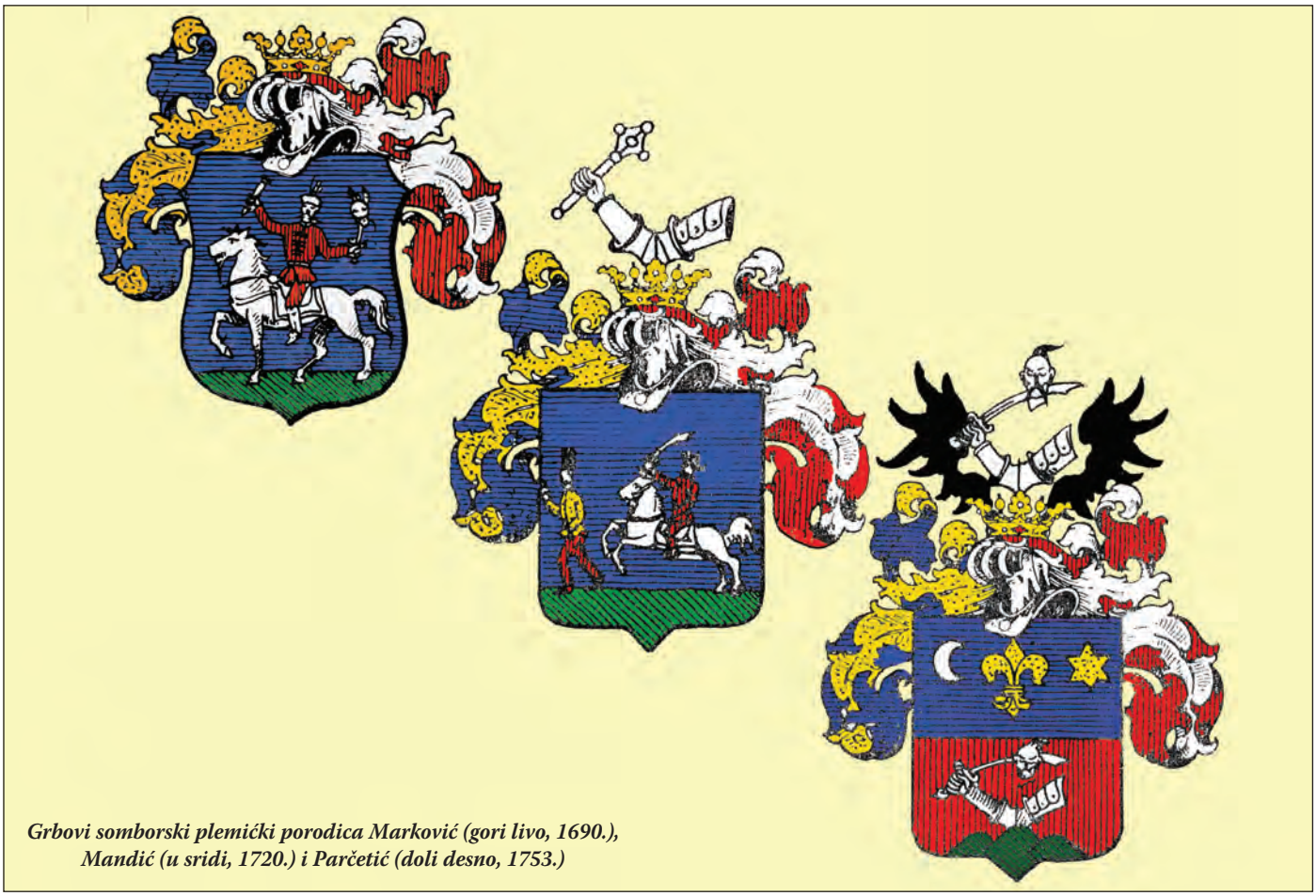

Grbovi somborski plemićki porodica Marković (gori livo, 1690.), Mandić (u sridi, 1720.) i Parčetić (doli desno, 1753.)

nisu imali). Na zemaljskom popisu ugarski plemića iz 1754/55. g. zabiluženi su Tomo, Marko i Jerko Mandić. **Tomo Mandić** je 1755. g. još bio stanovnik Sombora, al njegovi srodnici su u to vrime već bili priseljeni u susedno plemićko selo Nemeš-Militič, di će naredni godina bit doseljen i Tomo Mandić.

U Nemeš-Militiču su 1771. godine, na osnovnu grbovnice Matije Mandića iz 1720. godine, plemstvo potvrdili Marko i Antun Mandić, a 1773. g. Toma i Josip Mandić (Tomo Mandić je zabilužen ko plemić prvog stepena). U selo je štogod kasnije doseljena i druga bunjevačka plemićka porodica istog prizimena, čije plemstvo je ustanovljeno još 1688. godine. Porodično plemstvo somborski Mandića potvrđeno je u Nemeš-Militiču i 1801. godine. Plemićka grana potomaka Matije Mandića raselila se kasnije iz Nemeš-Militiča, najviše u selo Čavolj, a u manjem broju u Subotицu, Stanišić i Kaćmar.

Iz bunjevačke porodice **PARČETIĆ** plemstvo je, za vojne zasluge, kako svoje, tako i svoji pridaka, doseljeni u Bačku iz Dalmacije (pradida Jakova, dida Ivana, zvanog Ivaga, i oca Ivana), dobio kadgodašnji somborski graničarski zastavnik **Martin Parčetić**, koji se istako u ratu za austrijsko nasliđe u Gornjoj Austriji, Bavarskoj i Alzasu, izmed 1740. i 1745. godine. Plemićki list i grbovnicu darovala mu je carica Marija Terezija, 3. decembra 1753. godine, a plemstvo je dobila i njegova supruga Olivija rođ. Čuvardić, ko i njevi sinovi Antun i Josip. Parčetići su u Sombor priseljeni još krajom 17. el početkom 18. vika iz Đurđina, pustare jugozapadno od Subotice.

Martin Parčetić je, osim isticanja u ratovima za austrijsku krunu, bio i najistaknutiji pridstavnik Somboraca u trogodišnjim teškim i zamršenim prigovorima sa bečkim dvorom oko elibertacije Sombora (1746-1749), koji su, zafaljujuć njegovom diplomatskom umiću i prigovaračkim sposobnostima, al i izuzetnoj energiji i upornosti, završeni dodilom statusa slobodnog i kraljevskog grada Somboru, 17. februara 1749. godine, posli adekvatne uplate u carsku blagajnu. U aprilu iste godine, posli svečanog proglašenja Sombora za slobodan i kraljevski grad, održani su prvi izbori za članove gradskog Magistrata, na kojima je za prvog somborskog sudiju – gradonačelnika izabran Martin Parčetić, koji je tada bio tek u 28. godini života. Martinov potomak **Josip Parčetić** bio je 1810. g. podžupan Sremske županije i carsko-kraljevski savitnik, a **Martin ml. Parčetić** je 1812. g.dobio plemićku svedožbu iz Bačke županije, kako bi bio upisan u plemiće Sremske županije. Komesar Sremske županije bio je 1844. g. **Josip ml. Parčetić**.

Krajom 18. vika, kad se ugarsko plemstvo dobijalo na mnogo lakši način neg ranije (mahom uplatom potribnog iznosa u ratovima ispražnjenu carsku blagajnu), drugoj grani somborski Parčetića, braći **Ivanu, Đuri, Antunu, Nikoli** i **Josipu**, sinovima pok. **Nikole Parčetića** (koji je, izmed 1753. i 1775. godine, četri puta bio biran za somborskog gradonačelnika) i Katarine rođ. Bošnjak, ko i njevim suprugama i dici, plemstvo je dodilio car Leopold II, 18. novembra 1790. godine.

Plemstvo su tada dobile i somborske bunjevačke porodice Strilić (**Antun Strilić**, gradski senator, 1790), Fratrićević (**Jakov Fratrićević**, zemljoposidnik 1791) i Menesković-Putnik (**Stipan Menesković-Putnik**, gradski advokat, 1791). Krajom 19. vika (1883) car Franja Josip dodilio je plemstvo i bunjevačkom potomku **Lajošu Bogišiću** od Sombora, tadašnjem pridsidniku suda jednog peštanskog kvarta.

Milan Stepanović

BROJNE SU BLAGODETI KOJE U SEBI SKRIVA ARONIJA

Korisna ko rana i lik

Junakinja naše pripovitke u ovom broju je aronija (Arinija Melanocarpa), el sibirska borovnica. Dobila je naziv sibirska borovnica iz dva razloga, prvo jel je iz Severne Amerike, di joj je i postojbina, najprija dospila u Sibir, a drugi razlog je taj što je otporna na zdravo niske temperature, čak do -45 stepeni. Raste ko grmolika biljka, i može dostignit visinu do 2 metra. Jestivi dio biljke je plod koji je kiselo-oporog ukusa.

Severno-američki Indijanci su aroniju koristili za ranu, tako što su sušili plodove aronije, tako suve ji mlili i time posipali meso i dodavali pogačama. Friške plodove su uglavnom upotribljavali ko lik kod stomačni tegoba, a čaj od listova za privijanje rana. Do skora nepoznata, el slabo poznata, aronija se sada mož nać i u našoj zemlji. Gaji se zdravo lako i smatra se biljkom budućnosti. Otporna je na razne štetočine, pa se lako odgaja, ne prska i ničim se ne mora tretirat.

Ona u svojim plodovima sadrži veliku koncentraciju antioksidanasa (tanina, biofenola, flavonoida, antocijane, katehine..), mnogo je moćniji i jači antioksidans od brusnice i borovnice… Ko izuzetan antioksidans ona spričava stvaranje slobodni radikala i napad na zdrave ćelije u tilu čovika i krvnoj plazmi, usporavajuć tim proces starenja organizma i spričava razvoj hronični bolesti. Antioksidativni kapacitet soka aronije je mnogostruko veći od ostalog bobičastog voća. Deset deka (100 grama) zrili plodova aronije sadrži 16100 ORAC (antioksidativni jedinica) dok je dnevna doza za zaštitu organizma 3000-5000 ORAC jedinica.

Zbog tog se koristi kod kancerogeni – maligni oboljenja. Dobro pročišćava organizam od štetni materija i teški metala. Od vitamina sadži: C, A, B2, B6, B9 i vitamin P koji je zdravo ridak. Od minerala sadrži: kalcijum, kalijum, gvožđe, molibden, mangan, fosfor i jod. Sem ovoga, aronija sadrži zdravo ridak šećer – sorbitol.

Teško je nabrojat sva pozitivna dejstva aronije na naš organizam. Evo kako ona deluje:

1. Antikancerogeno dejstvo – u visokom procentu ubija maligne ćelije kod tumora mozga, pluća, debelog criva i jetre.

2. Antioksidans – spričava stvaranje slobodni radikala i degeneraciju zdravi ćelija u ljudskom tkivu i krvnoj plazmi, a tim usporava i proces starenja organizma.

3. Glava – poboljšava cirkulaciju krvi u krvnim žilama pomaže kod glavobolje i migrene, zaustavlja razvoj ateroskleroze i stvara jaku zaštitu od pojave demencije i Alcahajmerove bolesti.

4. Srce – smanjiva visok krvni pritisak, vraća loš holesterol u normalu, podstiče porast dobrog holesterola, pomaže brz oporavak kod moždanog i srčanog udara, poboljšava prokrvljenost miokarda podstičuć stvaranje novi fini krvni sudova posli odumiranja stari, stvara potpunu zaštitu od začepljenja krvni sudova.

5. Urinarni trakt – liči urinarne infekcije do 10 puti efikasnije i bolje od kanadske brusnice, ko i upalu prostate.

6. Jačanje imuniteta – spričava bakterijske i virusne infekcije, nazeb, grip.

7. Endokrine žlezde – poboljšava lučenje hormona, reguliše rad štitne žlizde, reguliše šećer u krvi, poboljšava rad pankreasa, povećava hemoglobin. Sadrži voćni šećer sorbitol čime poboljšava dijetetsku ishranu!

8. Krv i krvni sudovi – zdravo dobro popravlja krvnu sliku, čisti krv, poboljšava cirkulaciju, smanjiva povišen krvni pritisak, smanjiva loš, a popravlja i podiže dobar holesterol, spričava aterosklerozu, što je posebno dobro za dijabetičare. Smanjiva tegobe kod proširenih i upaljeni vena.

9. Želudac – efikasno smanjiva grčove i bolove u želucu, smanjiva upalu sluznice kod čira na želucu i smanjiva želudačnu nervozu.

10. Criva – smanjiva i smiriva bolove i grčove u crivima, smiriva katar i upalu crivne sluzokože, zaustavlja proliv.

11. Jetra i žuč – poboljšava rad jetre i izlučivanje žući, čisti jetru od masnoća, reguliše rad jetre i kod teški oboljenja, obnavlja i reguliše rad upalu žuči i žućni kanala, smiriva i liči žuticu.

12. Oči – poboljšava vid, liči degenerativne promine na makuli, štiti oči od UV zračenja, spričava nastanak katarakte.

13. Koža – povećava elastičnost i značajno smanjiva prisustvo bora, strija, uklanja tamne fleke od sunca i ispucale kapilare, osvežava kožu i usporava starenje.

14. Čišćenje organizma – veziva se za teške metale i radiaktivne elemente u tilu i omogućava njevo ozlučivanje, što je od najveće koristi posli izlaganja zračenju kod postoperativne terapije (masovno se koristi posli nuklearne nesriće u Černobilu).

15. Višestruko skraćiva vrime zarastanja rana i vrši njevu dezinfekciju, što je naročito važno u postoperativnom postupku.

Aronija je, mora se to naglasit, po svemu naprid kazanom i rana i lik! Mož se koristit friška, sušena, ko sok, čaj, džem... Mogu da je koriste dica od prve godine života, trudnice, dojilje, ne sadrži glutene, pa je sigurna i za bezglutensku dijetu. Divlja nekultivisana aronija mnogo je jačeg dejstva, zdravija od kultivisane, a to je upravo SIBIRSKA ARONIJA.

Eva Kovač Pečkai

RECEPTI

JOGURT SA ARONIJOM

100 grama sveže aronije
200 grama jogurta
Sveže izmiksa i pit 1-2 puta na dan

SMOOTH SA ARONIJOM

200 grama svežih bobica aronije
200 mililitara mleka(2 deci)
Mogu se dodat maline, jagode, kupine.
Izmiksat u blenderu i oma pit.

SIRUP OD ARONIJE

Jedan kilogram aronije zgnječit, dodat 200 grama šećera. Ostavit da stoji 24 sata na ladnom mistu, nuz povrimeno mišanje. Procidit sok od voća, dodat 400 grama šećera, kuvat 35-45 minuta i toplo sipat u tegle.
Zapakovati u plahte, ćebe, ko kad se kuva paradička.
Koristi se kao sirup za sokove, namaz za palčinte, dodaje se za sladoled, a mož se uzimat svako jutro po jedna kafena kašika.

ŠIMŠIROV PLAMENAC - NOVA ŠTETOČINA UKRASNOG BILJA

Brzo širenje

Šimširov plamenac (moljac) latinski - Cydalima perspectalis, je vrsta leptira iz porodice Crambidae. Ovo je strana invazivna vrsta koja napada šimšir, latinski - Buxus sempervirens, i druge vrste iz ovoga roda. Vrsta je vrlo štetna jer mož uzrokovat potpunu defolijaciju - gubitak lista šimšira, važne hortikulturne biljke pa se smatra ozbiljnom pritnjom starim vrtovima i parkovima u kojima se šimšir vikovima sadi i oblikuje ko ukrasna biljka. Šimširov moljac je poriklom iz Azije (Kina, Koreja i Japan), a u Evropi je prvi put registrovan u Nemačkoj 2006. godine. Virovatno je unesen sadnicama šimšira iz Kine. Štetočina se vrlo brzo proširila po velikom dilu Evrope.

Kod nas šimširov plamenac razvija dvi generacije u toku jedne godine. Mlade gusenice, koje se razviju iz jaja poslidnje generacije leptira u godini, prizimljavaju u čaurama i tamo čekaju na novom izdanku. Na proliće, kad temperatura poraste iznad 7°C, počinju da idu lišće. Od aprila do maja protiče šest stadijuma larvi. Pri tom njev apetit stalno raste. Starije gusenice su žuto-zelene boje sa crnim uzdužnim prugama i crnom glavom. Krajom maja, kad dostignu veličinu od 5 cm, prilaze u stadijum lutke. Ona miruje oko dvi nedilje skrivena med lišćom. Početkom juna izležu se bilo-braon leptiri. Posli parenja, ženke polažu jaja na naličje listova. Sridinom juna izlegu se nove gusenice. U septembru/oktobru leptiri ove generacije polažu jaja. Potomci ove generacije idu zdravo malo, a zimu provode ko male gusenice veličine 5 mm. Leptir odlaže jaja s donje strane šimširovog lista, mlade gusenice su zeleno-žute boje s crnom glavom, kako rastu na zelenom tilu se pojavljuju smeđe pruge, a glava ostaje crna. Odrasle gusenice su zelene i imaju karakteristične debele crne i tanke bile pruge po sebi s crnim tačkama na leđnoj strani i dugačke su do 4 cm. Lutke su oko 2 cm dugačke, smeđe boje i sakrivene u kokonu sačinjenom od svileni niti izmed listova i grančica šimšira. Leptiri imaje raspon krila oko 4 cm, krila su biličasta sa smeđim rubom. Tilo leptira je bilo, glava tamno smeđa. Gusenice počimaje da se rane lišćom već u martu što traje sve do oktobra u zavisnosti od vrimenski prilika. Jedna gusenica tokom svojeg razvoja mož poist do 45 listova, a na grmovima ji mož bit i nikoliko stotina, što divani o njevoj masovnosti i štetnosti. Šimširov plamenac zasad napada samo šimšir. U nova područja se širi aktivnim letom leptira, al najčešći način prinosa je transport ukrasni sadnica. Jaja, gusenice i lutke se dosta teško otkrivaju med lišćom šimšira, te se tako lako prinose u nova nezaražena područja.

Šimširov plamenac uzrokuje značajne štete na biljkama. Mlade gusenice rane se samo gornjom stranom lista, a starije gusenice žderu lišće, zelene izbojke i koru što narušava estetski izgled biljke, uzrokuje potpuni gubitak listova i uginjavanje mladi biljaka. U nikim evropskim zemljama ova štetočina je uzrokovala značajno uginjavanje šimšira u vrtovima, parkovima i šumama. Štetočina se mož lako pripoznat po svilenkastim zaprecima i svilenim nitima - paučini na šimširu, kod jakog napada njima je prikrivena cila biljka koja je ostala brez lista. Štete se često dosta kasno primećuju, jer se mlade gusenice zadržavaju u unutrašnjosti gusti biljaka šimšira di su dobro zaštićene. Kada dođu do spoljni dilova biljke štete su vidljive, al ta je najčešće već prikasno jel je došlo do gubitka skoro svi listova. Savituje se prigled biljaka razmicanjom grana i praćenjom unutrašnjosti, jel su tu vidljive prve štete i mlade gusenice.

Štetočina se mož suzbit mehanički - ekološki najprihvatljiviji način i hemijskim metodama.

Ekološki najprihvatljiviji način je mehaničko uklanjanje zapredaka u kojima gusenica prizimljava. Mehanički se suzbija orizivanjom zaraženi grana i izbojaka i njevim sakupljanjom i spaljivanjom kako bi se spričio razvoj nove generacije rano u proliće i tim smanjile štete. Pokadkad je potriban drastičan rez, pri čemu se čitav gornji dio biljke odstrani, ostavi se samo niska stabljika i koren. Biljka će, ukoliko je zdrava i dovoljno jaka, istirat nove mladice. Tokom prolića i lita, kad se primete gusenice, grmovi (posebno manji) se mogu dobro protrest i gusenice će past na zemlju di se onda mogu mehanički uništit. Posebno dobro triba prigledat unutrašnjost biljke di su gusenice dobro zaštićene. Gusenice i lutke se mogu i ručno sakupljat. Redovna i česta kontrola biljaka šišmšira već od ranog prolića je zdravo bitna, jel na taj način se mogu primetit gusenice dok još nisu nanele velike štete biljki i izvršit njevo uklanjanje. Time se smanjuje njeva brojnost i smanjuju se štete i slideći generacija u toku godine.

Ovaki „redovan" lov na gusenice izvodljiv je kod manji pojedinačni primeraka šimšira el kada su u pitanju manje - kraće „žive ograde". Kao dilotvorna metoda pokazalo se „pranje" grmova čistačima sa visokim pritiskom („Miniwasch, Kärcher").

Šimširov plamenac se mož suzbijati hemijski primenom insekticida - najprihvatljiviji su oni neškodljivi za pčele. Prskanje bi tribalo obavit čim se primete prve gusenice, dok su gusenice što mlađe. Kada su gusenice starije one su zaštićene u zapretku i tada insekticid vrlo slabo dopire do nji. Nakon prskanja se savituje i prikrivanje biljaka folijom dan-dva nakon prskanja. Na taj način primenjeni insekticid imaće produženo delovanje i tako će uništit veći broj gusenica. Pritom su najprihvatljivije aktivne materije koje su za pčele manje škodljive npr. tiakloprid, alfacipermetrin el deltametrin ione koje imaju manji negativni uticaj na životnu okolinu i korisne organizme npr. metoksifenzoid.

Priporuka za suzbijanje mladi gusenica šimširovog plamenca je primena slideći preparata: Calypso 480 SC (aktivna materija tiakloprid) u koncentraciji 0,02-0,03%, Fastac EC (aktivna materija alfacipermetrin) u koncentraciji 0,015%, Decis 2.5 EC (aktivna materija deltametrin) u koncentraciji 0,03%, Runner SC (aktivna materija metoksifenzoid) u koncentraciji 0,04-0,05%.

Nikola Ostrogonac
dipl.ing zaštite bilja

KALENDAR: OD ANTIČKI REFORMI DO DANAŠNJEG RAČUNANJA DANA

Kako se pravio kalendar?

Ozbiljne reforme današnjeg kalendara, kojeg poznaju bukvalno svi meridijani i sve nacije, počo je 46. godine p.n.e. Rimski vladar **Julije Cezar**, potaknut pomoći i sugestijama ondašnjeg slavnog matematičara **Sozigena**, naredio je da se tadašnji kalendar produži za 67 dana. Ovo je u niku ruku utrlo trnovit, a često i trubulentan put modernog kalendara, nuz česte otpore med narodima koji u određenoj miri i danas egzistiraju. Ipak, kalendar koji je reformiso Julije Cezar prišo je ogroman put, prkoseć tako vrimenu i postajuć sastavni dio mnogi kultura.

Postojanje kalendara, naravno, nije bilo nepoznanica za Rimljane, za njim je postojala potriba i prija reformi pa je on postojo u dosta drugčijoj formi, sa jasno definisanom svrhom. U ono vrime, kalendar je imo naglašeno svetu prirodu, u kojem su određeni dani imali posebnu vridnost, ko što je to za nas danas Uskrs, Božić... Naravno, ti naročiti dani bili su sastavni dio paganskog panteneona i u njima se ogledala ne samo vira Rimljana već i narav tog svita i vrimena u kojem žive. Sa svim svojim zabludama, pridrasudama i uvirenjima koja se često temelje tek na tvrdnjama sveštenstva.

Taki kalendar poznavo je, ko i današnji, dane za svetkovinu i odmor, ko i dane za druge važne poslove. Stari naziv fasti, vrimenom je zaminio novolatinski calendarium, termin koji je ukazivo na prvi dan u misecu.

Rimski kalendar pripisiva se vrimenu kad je **Romul**, osnivač grada, hodo zemljom. Taki kalendar imo je svega deset miseci. Al su bili do-voljni da se prost svit orjentiše u toku godišnji doba kad je za koje radove vrime, od početka prvog do kraja desetog miseca bilo je 304 dana. Svaka godina, po tom Romulovom kalendaru, počimala je s martom, svršavala je decembrom. Vrime mirovanja u poljskim radovima tokom zime nije se bilužilo, što je za nas danas nesvatljivo.

Tek kasnije, dodati su Ianuarius i Februarius, zafaljujuć jednom od rani Romulovi naslidnika, **Pompiliju**.

Kako je taki kalendar bio formiran po misečevim menama, bilo je potribno dodavat i oduzimat dane s vrimena na vrime. Svaki misec je imo po 29 dana (s izuzetkom četri, koji su imali po 31). Tako dopunjena godina sad je imala već 355 dana.

Imena za misece u godini protkani su paganskim virovanjima Rimljana, pa je januar misec dobio ime po božanstvu Janusu, februar po svetkovini Februaliji, bog rata Mars dao je ime misecu martu, dok se Aprilis veziva za prolićno buđenje prirode.

Prid sam krah Prve republike, i uvod u eru imperatora, koja je trajala do samog nestanka Rimskog carstva, uvedeno je sridinom drugog vika p.n.e. biluženje godine od 1. januara. Međutim, u njegovu organizaciju bilo je dosta mišanja sa strane, pa je dolazilo do česti konfuzija, svetkovanja, prolitnji dešavanja u srid zime i slični situacija. Zato je Julije Cezar odlučio metinit tačku na to, reformom koja je kalendaru povratila osnovnu funkciju, a to je orijentacija u dobu godine. Triba kazat još i to da su Rimljani sa lunarnog kalendara prišli na solarni pod uticajem Egipta, di je on ranije bio korišćen.

Sve je to danas istorijat julijanskog kalendara, koji se u zapadnom svitu održo sve do potkraj 16. vika, kad je papa Grgur uvo nov način računanja vrimena, to jest gregorijanski kalendar, po kojem mi danas obilužavamo, izmed ostalog, i naše virske praznike. U nikim narodima ipak, julijanski kalendar i dan danas se poštiva i po njemu se biluže kršćanski dani za svetkovine.

T. K. M.

U SUBOTICI ODRŽANE TRADICIONALNE KONJIČKA KASAČKE TRKE „DUŽIJANCA 2017”

Slovenci obilužili takmičenje

U organizaciji Konjičkog kluba „Bačka” u Subotici je poslidnjeg vikenda jula priređen pravi kasački spektakl, sjajne kasačke trke koje i dolikuju događaju ko što je „Dužijanca”. Tradicionalne kasačke trke su i ove godine privukle najbolje kasače iz Srbije, a još bolju konkurenciju pravili su gosti iz Slovenije koji su, na kraju se tako ispostavilo, imali i najviše razloga za slavlje.

Naime, u glavnoj trki dvodnevnog programa slavili su upravo oni, sjajno grlo **Tars Stars**, sa vozačom **Jankom Sagajom**, iz jedne od čuveni slovenački familija koje se bavi ovim sportom. Zagrijavanje je završeno posli dvi kvalifikacione trke, kroz koje je osam najbolji stiglo do finala, a na stazi od 1.600 metara ljubitelji kasača su mogli da vide odličan star i taktiku Slovenaca. Naime, Tars Stars je povo od samog početka trke, a do prolaska kroz liniju cilja uspio je da odbije sve rivale, prija svega prvog konkurenta i prošlogodišnjeg pobidnika grlo **Rincope Jet**. Upravo je i oboren prošlogodišnji rekord, slovenački tandem je ostvario rezultat od 1:14,4 minuta po kilometru.

Radost gostivi iz Slovenije posli uručenja trofeja

Janko Sagaj

– Bila je ovo dobra trka za nas, drago nam je što smo učestovali na tradicionalnim trkama u Subotici. Tars Stars je odlično grlo, slovenačkog je odgoja, a upravo je poznato po odličnom startu. Mislim da je po tome najbolji u ovoj konkurenciji u Subotici, ali mu nema ravnog ni u Sloveniji. Na tome smo bazirali i taktiku za ovaj trkački dan, krenuli smo od starta, diktiralli tempo i na kraju se radovali u dobroj konkurenciji u Subotici. Posebno mi je drago što je među navijačima bilo mnogo gostiju iz Slovenije, pa sam se osećao kao kod kuće – istakao je Janko Sagaj, vozač najupečatljivijeg grla na ovogodišnjoj „Dužijanci”.

Priredili su domaćini još prigršt kvalitetni trka, subotnji dan obilužio je odličan rezultat derbi kandidata, grla **Isaac Newton**, sa slovenačkim vozačom **Markom Slavičom**, koji su zajedno osvojili prvo misto, al i rezultat od 1:16,0, dok je u drugoj trki i **Bonaparta** pobidom potvrdila da je favorit. Nedilja je donela i prvi Memorijal „Albe Tumbas Loketić” i pobidu **Sliverada (B. Mukić)**, al i „Prijateljski duel Srbija – Slovenija“ koji je okončan pobidom dvojca Aline du Fosse – Branko Seršen.

B. N.

REZULTATI PRVOG DANA

Prva kasačka trka: Shadow RR (B. Mukić) 1:21,8, Excorta (G. Zolnaji) 1:23,4, Zejla (J. Popin) 1:24,2, Flekica (N. File) 1:24,5, druga kasačka trka: Justice Oaks (M. Radulaški) 1:22,3, Vanita (A. Žiža) 1:22,9, Dizel F (L. Bajić) 1:23,0, Jessi Star (E. Kerekeš) 1:23,2, treća kasačka trka: Glenda (M. Oračić) 1:23,4, Delibab (I. Vajda) 1:24,1, Pusi S (R. Seke) 1:24,2, četvrta kasačka trka: Nika Boko (P. Knekt) 1:18,7, Čoro (L. Sokola) 1:19,3, Elliot (P. Dulić) 1:19,5, Shana (J. Stantić) 1:20,7, peta kasačka trka: Isaac Newton AT (M. Slavič) 1:16,0, Doli SG (S. Grujić) 1:17,6, Dorin Up (M. Radulaški) 1:17,8, Dea Celeste (B. Milodanović) 1:18,6, šesta kasačka trka: Bonaparta (B. Mukić) 1:17,3, Asia (D. Katanić) 1:17,9, Dolar F (I. Vukov) 1:18,1, Chanel Boko (K. Kopas) 1:18,9.

REZULTATI DRUGOG DANA

Prva kasačka trka, „Memorijal Albe Tumbas Loketić”: Silverado (B. Mukić) 1:21,2, Kinder Star (I. Mukić) 1:21,6, Veritable Yankee (I. Vukov) 1:22,2, Alfa Varenne (P. Crnković) 1:24,9, druga kasačka trka, „Prijateljski duel Srbija – Slovenija”: Aline du Fosse (B. Seršen) 1:18,9, Brume d'Or (N. Đorđević) 1:16,9, Usselle du Loir (J. Sagaj) 1:18,4, Bastet de Fredlau (M. Slavič) 1:19,3, treća kasačka trka, „Dužijanca prva kvalifikacija”: Rincope Jet (G. Zolnaji) 1:15,0, Petit Four Spin (D. Petrović) 1:15,2, Poveglia (M. Oračić) 1:15,6, Pablo Yet (D. Katanić) 1:15,8, četvrta kasačka trka, „Dužijanca druga kvalifikacija”: Tars Stars (J. Sagaj) 1:15,2, Lambert Sas (A. Horvatski) 1:15,4, Quick Viervil (V. Bjelogrlić) 1:15,6, Rite Key (B. Mukić) 1:15,7, peta kasačka trka: Innera (Z. Petrović) 1:17,9, Pitta Jet (A. Vereb) 1:18,2, Perfekt (G. Zolnaji) 1:18,3, MT Hitchiti (B. Mukić) 1:18,4, šesta kasačka trka „Dužijanca finale”: Tars Stars (J. Sagaj) 1:14,4, Pablo Yet (D. Katanić) 1:14,6, Quick Viervil (V. Bjelogrlić) 1:14,7, Rite Key (B. Mukić) 1:14,9, Rincope Jet (G. Zolnaji) 1:15,4, Poveglia (M. Oračić) 1:15,6, Lambert Sas (A. Horvatski) 1:18,9, Petit Four Spin (D. Petrović) 1:21,7, sedma kasačka trka: Syria AT (D. Katanić) 1:19,4, Iago d'Amore (B. Mukić) 1:20,2, Bonny Staro (P. Knekt) 1:20,5, Lejla SP (I. Vukov) 1:20,6.

Horoskop za avgust

Poso: Planove koje imate neće bit moguće realizovat dinamikom koju ste očekivali, što bi moglo izazvat vaše impulsivne reakcije. Ustručavajte se od ovaki situacija, jel bi vam mogle dodatno naškodit.
Ljubav: Rado mislite da je sklad u kojem uživate zapečaćen, al ko i sve dobro on je u milosti trenutni okolnosti, koje često ne zavise samo od dvoje ljudi. Nuz zdravu dozu opreza i zafalnosti za ono što imate, stvorićete bolju osnovu za dalji odnos.
Zdravlje: Problemi sa cirkulacijom.

Poso: Odluke koje donesete možda vas neće pridstavit u najboljem svitlu jel će bit nepopularne, a njev benefit vidljiv tek dugoročno. U takim okolnostima važno je da istrajete u svojoj zamisli, jel koleblji-vost se još teže prašta od nesvaćene dalekovidosti.
Ljubav: Potriba da budete u pravu kad za to nema osnova mogla bi vam otežat komunikaciju u vezi, do te mire da se kroz razminu optužbi provuče i mogući razlaz. Morate odlučit šta vam je prioritet, jel i sami znate koliko se realno možete prominit, a to je ritko onoliko koliko bi volili.
Zdravlje: Pazite na neumirenost u ishrani.

Poso: U priliki ste upotpunit svoje znanje u oblastima koje vam nedostaju na putu do uspiha, a ovim iskustvima dodata vaša prirodna radoznalost mož donet samo rezultate. Ipak, nemojte se opuštat, jel iznenađenja, i to ne uvik prijatna, mogu iskrsnit u ovom periodu.
Ljubav: Slidite svoje zamisli kad je u pitanju odnos s partnerom, al ispuštate iz vida jednu bitnu stvar, ne ostavljajući prostor drugoj strani za izbor stvarate samo dva moguća scenarija. Jedan u kojem sva odgovornost u vezi pripada vama, i drugu u kojem ostajete sami.
Zdravlje: Čest manjak energije.

Poso: Vodite računa da vam se obaveze ne pritvore u kamen spoticanja, jel će izazova bit na pritek, što od strane oni koji vas vide ko konkurenciju, do okolnosti koje će od vas često tražit i priviše.
Ljubav: Ulazite u period u kojem će vam tribat dosta strpljenja da nađete zajednički jezik s voljenom osobom. Trezvenost vam nije strana, al osićaj za nepravdu vas nepogrišivo alarmira, pa ni u ovom slučaju neće izostat vaš bunt.
Zdravlje: Budite fizički aktivni.

Poso: Osnova za dalji napridak za vas je u ovom periodu traženje načina da se uradi više s manje komplikacija. Rezultati su vam dobri, al trenutno zastajete u situacijama kad bi morali ić dalje, baš to vam baca senku na inače perspektivan period.
Ljubav: Veliku pažnju pridajete malim propustima voljene osobe, misleći da se u njima krije smiso koji ste stvorili sami. Svađe oko ovaki stvari mogle bi izać na loše ako ne nađete način da racionalizujete svoje strahove i sumnje.
Zdravlje: Nesanice i migrene.

Poso: Radite dosta na tom da vas ljudi koji vam pružaju podršku smatraju kompetentnim u svim poslovima za koje se odlučite. Ovo bi moglo imat i dobru i lošu stranu, mada vi to u nastojanjima da dođete do cilja, ne uviđate.
Ljubav: Dio tereta koji ne želite podilit voljenom osobom doće do nje alternativnim putom, i to neće ostavit dobar utisak. Potrudite se da svoju namiru da probleme rišavate sami drugi ne svate ko skrivanje prljavog veša.
Zdravlje: Ranite se zdravo.

Poso: Tolerišete dosta stvari koje vam remete raspored, što bi moglo imat za poslidicu umanjenu produktivnost od one koju ste očekivali. Poradite na prioritetima i u segmentu otklanjanja problema na putu do uspiha, jel on nikom nije po definiciji zagarantovan.
Ljubav: Potrudite se da ne odmažete svojim zapažanjima kad bi tribali bit prvi koji pomažu u teško situaciji. Sklonost debati mogla bi vas koštat harmonije u vezi.
Zdravlje: Izbigavajte začinjenu ranu i alkohol.

Poso: Dolazite do zaključka da ste bili u pravu kad su u pitanju prioriteti, a promine su donele okolnosti. Sad je prilika da nađete način da se vratite izvornim zamislima i poradite na njevom uspostavljanju.
Ljubav: Iz vama poznati razloga ne želite priuzet odgovornost za nastalo zategnuto stanje. Poradite na saniranju nastale situacije, jel ni vi ni voljena osoba ne želite snosit poslidice tvrdoglavosti.
Zdravlje: Čuvajte se povride u rukovanju mašinama.

Poso: Velikim entuzijazmom i zalaganjom postižete više nego što često očekivate jel vam skeptična priroda ne dozvoljava da realno procinite svoje mogućnosti. Naklonjenost planeta u ovom periodu doneće vam i sposobnost jasnijeg uvida u ono što možete još bolje uradit.
Ljubav: Zauzeli ste određeni stav i njega se ne bi odrekli i po cinu da su sve činjenice protiv vas. S takim stavom malo se mož postignit u dijalogu i želji da se problematične izjave i postupci izglade.
Zdravlje: Krećite se više, malaksalost.

Poso: Koristite često okolnosti u svoju korist, a one bi vas mogle ozbiljno kompromitovat kasnije, toga niste el ne želite bit svisni, pa vam je neprijatnost gotovo zagarantovana. Potrudite se da uzmete u obzir šta svojom odlukom dobijate.
Ljubav: Sve u čemu ste dosad pronašli kompromis dovedeno je u pitanje jel niste voljni realizovat obećano. Ova situcija ne mož potrajat dugo i vi ćete morat odlučit na koju stranu će to privagnit.
Zdravlje: Nesanice i slaba koncentracija.

Poso: Svodite račune često, a da u to niste uračunali bitne stvari, pa u takom bilansu sebi spremate iznenađenje koje vas prija el posli stigne. Povedite više računa o tim stvarima jel vam planete po ovom pitanju nisu naročito naklonjene.
Ljubav: Radite i priviše na tome da voljenoj osobi pridočite stvari iz vaše perspektive, misleć da je to garant za skladan odnos . A zapravo, ona time gubi na autentičnosti i većem dilu izvornog smisla.
Zdravlje: Gubitak apetita.

Poso: Mislite da ste dostigli određeni nivo s kojeg vas niko ne mož sklonit. To stanje neće potrajat ako ne nastavite radit i jedino time ostat isprid drugi. Jel, niste jedini sa ambicijama.
Ljubav: U velikoj miri zaslužni ste za smirivanje tenzija oko niki nerazjašnjeni pitanja iz prošlosti, mada cila stvar još nije dobila zadovoljavajući epilog.
Zdravlje: Izbigavajte stresne situacije i depresivna razmišljanja.

T. K. M.

500 dinara

500 dinara

500 dinara

500 dinara

500 dinara

500 dinara

500 dinara

500 dinara

350 dinara

1.500 dinara

Knjige u izdanju Bunjevačkog informativnog centra možte naručit na telefon 024/523-505, po navedenim cinama i nuz poštanske troškove.

XVI FESTIVAL BUNJEVAČKOG NARODNOG STVARALAŠTVA

PRIDFESTIVALSKI DAN

Srida, 23. avgust 2017. u 19 sati - Kulturni centar Novi Sad

Otvaranje izložbe:

„Tradicija bački Bunjevaca"

u okviru programa „Dani bunjevačke kulture u Novom Sadu" u organizaciji BKC „Novi Sad"

FESTIVALSKI DANI:

1. Festivalski dan, **utorak 05. septembar 2017. u 19 sati - Hol „Otvorenog univerziteta" u Subotici**

Otvaranje izložbe:

„Tradicija i običaj kićenja kod bački Bunjevaca"

u organizaciji KUD „Bunjevka" - Subotica
U programu učestvuju:
Tamburaški orkestar „Tajna"
KUDŽ „Bratstvo" - Subotica
KUD „Aleksandrovo" - Subotica
BKC „Tavankut" - Tavankut
UG „Bunjevačka vila" - Mala Bosna

2. Festivalski dan, **srida 06. septembar 2017. u 19 sati - „Otvoreni univerzitet" sala 213/I, Subotica**

Veče posvećeno bunjevačkim velikanima:

„270 godina od smrti Lovre Bračuljevića"

Pridavač: dr Suzana Kujundžić Ostojić / BIEC „Ambrozije Šarčević"

„170 godina od rođenja Kalora Milodanovića"

Pridavač: Joso Poljaković / KUD „Bunjevka"

3. Festivalski dan, **četvrtak 07. septembar 2017. u 19 sati - Svečana sala „Otvorenog univerziteta" u Subotici**

Promocija fotomonografije i projekcija pozorišne pridstave

„Zemlja naši pradidova"

Tekst i režija: Kata Kuntić
Amaterska dramska grupa KUD „Bunjevka" - Subotica

4. Festivalski dan, **petak 08. septembar 2017. godine u 19 sati - Velika većnica Gracke kuće u Subotici**

Koncert povodom

„50 godina od smrti Pere Tumbas - Haje"

U programu učestvuju:
„Subotički tamburaški orkestar" i solista Tamara Babić / UG „Bunjevačka kasina"

Festival sufinansirali:

Republika Srbija
AP Vojvodina
Grad Subotica
KUD „Bunjevka" Subotica

Festival podržali:

NSBNM
Bunjevački informativni centar

KUD „Bunjevka" - Subotica, Marije Bursać 8. / Tel: 060 05 72 210 / email: kudbunjevka@gmail.com

PROGRAM

Obilužavanja nacionalnog praznika Bunjevaca

„Dan Dužijance 2017.”

pod pokroviteljstvom Nacionalnog savita bunjevačke nacionalne manjine, u organizaciji Ustanove kulture „Centar za kulturu Bunjevaca” i bunjevački udruženja

25. april
„Posvećenje žita na Sv. Marka” u Somboru
Organizator: UG „Bunjevačko kolo” - Sombor i
BKC „Lemeški Bunjevci” - Svetozar Miletić

24. jun - 18:00 sati
„Priskakanje vatre na Sv. Ivana Cvitnjaka”
u Domu kulture u Maloj Bosni
Organizator: UG „Bunjevačka vila” - Mala Bosna

1. jul - 8:00 sati
„Ris u Ljutovu”
na njivi Ivana Lebovića u „Bećar ataru”
Organizator: UG „Bunjevci Ljutovo” - Ljutovo

15. jul - 10:00 sati
„Slamarska kolonija Aleksandrovo”
u prostorijama udruženja
Organizator: KUD „Aleksandrovo”

16. jul - 9:30 sati
„Dužionica u Čonoplji”
isprid crkve „Svih Svetih” u Čonoplji
Organizator: UK „Centar za kulturu Bunjevaca” Subotica i
Regionalna kancelarija BNS u Somboru

23. jul - 9:00 sati
„Dužionica”
Okupljanje gostiju na Trgu Republike u Somboru / Fijaker plac
Organizator: UG „Bunjevačko kolo” Sombor

6. avgust - 19:00 sati
„III Izložba tradicionalnog kruva - somuna”
u „Bunjevki” u Tavankutu
Organizator: BKC „Tavankut”

8. avgust
18:00 „Izložba slika u tehnici slame posvećena Danu Dužijance”
u Bunjevačkoj matici, Korzo 8
Organizator: Bunjevačka matica

19:00 Istorijska tribina „Obilužavanje 80. godina od smrti Ivana Petreša”
u svečanoj sali Art bioskopa „Lifka” Subotica
Organizator: UG „Bunjevačka kasina”

14. avgust - 19:00 sati
Izložba „Dužijanca”
Vestibil Gradske kuće u Subotici
Organizator: KUD „Bunjevka”

15. AVGUST
Centralna svečanost, proslava nacionalnog praznika „Dan Dužijance” u Subotici
17:30 Doček zvanica i gostivi isprid Gradske kuće i
svečani defile učesnika od Bunjevačke matice
18:00 Veliko kolo na centralnom trgu isprid Gradske kuće
18:30 Polaganje cvića na bistu Blaška Rajića
19:00 Svečana akademija povodom obilužavanja bunjevačkog
nacionalnog praznika „Dan Dužijance 2017.”
u Velikoj vićnici Gradske kuće u Subotici.
20:00 „Bandašicino kolo”
u restoranu „Spartak S” u Subotici
Organizator: UK „Centar za kulturu Bunjevaca”